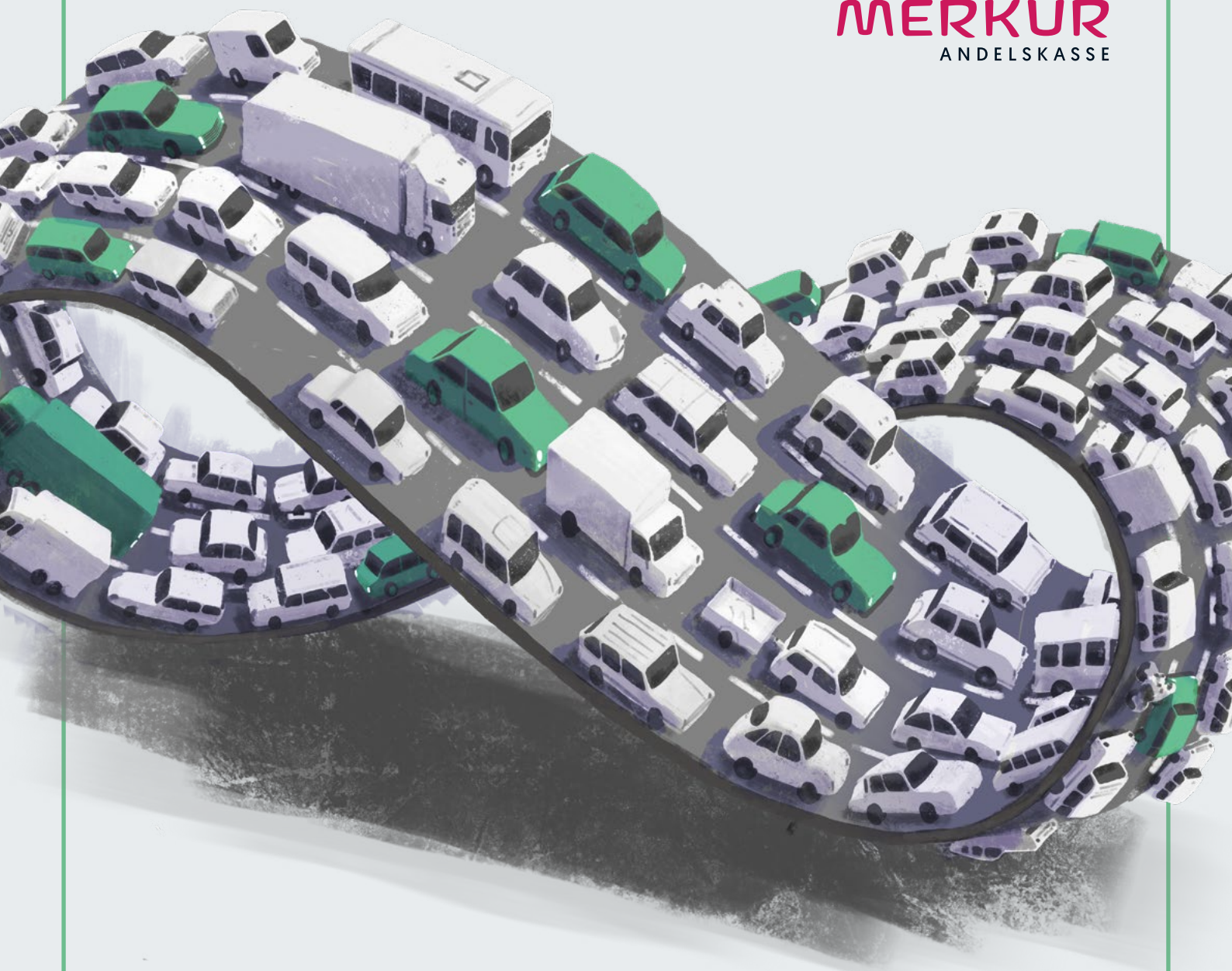

Pengevirke

MERKUR
ANDELSKASSE

NYT FRA MERKUR

Blandt verdens mest bæredygtige

Merkur er blevet B Corp certificeret. Læs om hele processen og bevægelsen.

🕒 Side 10-15

TEMA: GRØN TRANSPORT

Skift til elbil

Der er masser af gode grunde til at skifte benzin- eller dieselbilen ud med en elbil.

🕒 Side 20-21

TEMA: GRØN TRANSPORT

Det kræver politiske beslutninger

Lad teknikerne arbejde. Sådan lyder opfordringen fra tre forskere.

🕒 Side 22-27

LEDER

Grøn er det nye sort

Lad os sige det højt! Fremtiden er grøn, også når det gælder transportsektoren. Vi skal have omstillet transporten, og det betyder blandt andet et farvel til fossilbiler. Vi kommer ikke uden om det - heller ikke, at det bliver et af de store indsatsområder i de kommende år.

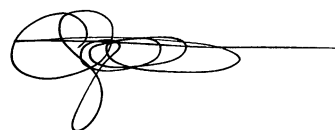
Regeringen præsenterede i december 2020 en langsigtet plan om at sende op mod 1 million elbiler på vejene inden 2030. Udviklingen er i gang, og det er glædeligt. I Merkur ved vi godt, at omstillingen ikke sker over natten, men vi skubber på, hvor vi kan, for at accelerere processen.

Hidtil har langt størstedelen af danskerne fyldt benzin og diesel på vores biler, men grøn er det nye sort, og alternativerne står i kø: Elbiler, el-taxier, elcykler, elbusser, ellastbiler, eldrevne skibe og færger og uden tvivl også elektrificerede fly i nær fremtid. Sammen med en række andre CO2 reducerende løsninger, der vil dukke op hen ad vejen.

20% af verdens CO2 udledning kommer fra transport. Alene i Danmark har vi flere end 2,7 millioner privatbiler og i alt 3,1 millioner køretøjer. De fossile biler skal udfases. I Merkur mener vi, at vi som pengeinstitut har et ansvar for at hjælpe udviklingen på vej ved at sige tydeligt nej til den fossile dagsorden. Derfor tilbyder vi ikke længere billån til nye benzin- og dieselbiler, men derimod attraktive lån til elbiler. Samtidig er vi i gang med aktivt at understøtte infrastrukturen ved at opsætte flere ladestander. Selvom der findes ladere over stort set hele Danmark, er der langt fra nok af dem. Antallet skal mangedobles, og vi hjælper gerne til.

Det er Merkurs klare holdning, at det skal gøres mindre attraktivt at vælge fossile løsninger både som finansiel udbyder af billån, som forbruger, men også som industri. Det må godt gøre ondt på pengepungen ikke at være bæredygtig. Vores politikere på Christiansborg har et ansvar for at udstikke retningen og sætte de nødvendige rammer

blandt andet i form af CO2-afgifter. Ligesom der i dag pålægges høje afgifter og uddeles klækkelige bøder, når det fx gælder alkohol, cigaretter og overtrædelser af fartgrænser med tanke på de sundhedsskadelige konsekvenser, så burde det samme gælde, når eksempelvis transporten baseres på fossile brændsler. Her taler vi ikke alene om en sundhedsskadelig påvirkning i form af luftforurening, men også om alvorlige konsekvenser for klimaet. Fremtiden kræver, at vi omstiller os - også når vi transporterer os rundt i verden. Merkur arbejder for en fossilfri verden - og vi finansierer gerne de løsninger, der hjælper os derhen.

Charlotte Skovgaard, administrerende direktør i Merkur Andelskasse

Pengevirke

Udgivet: Februar 2021 | **ISSN:** 1399-7734 | **Online ISSN:** 1901-2020 | **Udgives af:** Merkur Andelskasse

Redaktion: Lene Outzen Foghsgaard (ansvarshavende) lene@outzenogtekst.dk | **Layout:** Tobias Frost, www.studiofrost.dk

Forside: Søren Siebuhr | **Tryk:** KLS PurePrint A/S | **Oplag:** 17.700 | **Udkommer:** To gange om året

Holdninger og synspunkter, der kommer til udtryk i de enkelte artikler og indlæg, er de pågældende forfattere selv ansvarlige for. De er således ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens synspunkter.

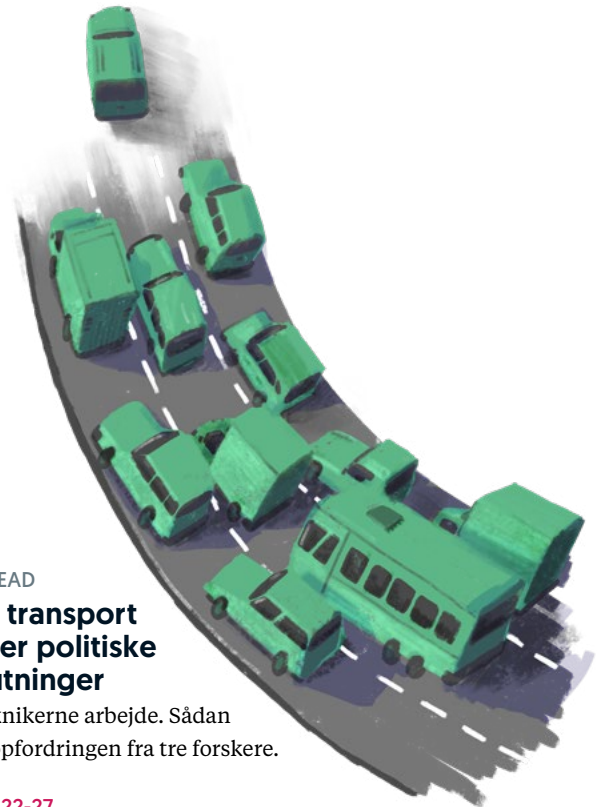
Klimapåvirkning: Magasinet er trykt på 100% bionedbrydeligt papir og bionedbrydelig trykfarve. Med sin kombination af Cradle to Cradle-mærket, FSC-mærket og C02-mærket sikrer vi desuden, at papiret kommer fra ansvarlige kilder, samt at selve trykningen af magasinet er sket på en CO2-neutral facon. Vores trykkeri KLS PurePrint får strøm fra vindmøller og leverer magasinet til os i ellastvogne.

NYT FRA MERKUR

Blandt de mest bæredygtige i verden

Merkur er blevet B Corp Certificeret. Læs interviewet med Silja Nyboe Andersen, en af de ansvarlige for processen.

📍 Side 10-15

LONGREAD

Grøn transport kræver politiske beslutninger

Lad teknikerne arbejde. Sådan lyder opfordringen fra tre forskere.

📍 Side 22-27

NY DIREKTION

Ambitionerne har fået vokseværk

Merkurs direktion tegner fremtidens bæredygtige andelskasse.

📍 Side 04-07

KULTUR & INSPIRATION

Merkur anbefaler

Grønne fællesskaber, koncert i stuen, eltaxi og tre filmerperler.

📍 Side 08-09

DEBAT

Omstilling af transportsektoren

Vi borgere skal tage et ansvar, mener formand for miljøorganisation.

📍 Side 16-17

BREVKASSE & GRØN INVESTERING

Få svar og inspiration

Velkommen til Merkurs brevkasse og tre investeringscases inden for transport.

📍 Side 18-19

GUIDE

Skift til elbil

Der er masser af gode grunde til at skifte benzin- eller dieselbilen ud med en elbil.

📍 Side 20-21

KUNDEPRÆSENTATIONER

Bæredygtige virksomheder

Mød fem af Merkurs erhvervskunder.

📍 Side 28-29

KLUMME

Vi har fået elbil

Læs elbilentusiastens personlige historie.

📍 Side 30-31

INTERVIEW

Ekstrabilen er en cykel

Elektriske ladcykler kan være et godt alternativ til bil nummer to.

📍 Side 32-33

Nyt fra Merkur

To stærke kort på medarbejdersiden, bæredygtig pension, digital generalforsamling og Merkur-ladestandere.

📍 Side 34-35

NY DIREKTION

I Merkur har ambitionerne fået vokseværk

Merkur Andelskasse har betydelige visioner for fremtiden, og med en ny direktion er også ambitionerne skudt i vejret. Udover målsætningen om at tilbyde endnu flere finansielle produkter, der afspejler de bæredygtige og samfundsansvarlige værdier, vil Merkur være endnu mere for endnu flere. Charlotte Skovgaard og Alex Andersen løfter her sløret for planerne for fremtidens bæredygtige og socialt ansvarlige andelskasse.

Af Lene Outzen Foghsgaard

”Hvis vi for alvor skal styrke den grønne og samfundsansvarlige dagsorden, skal vi have flere kunder med ombord, der støtter vores vision. Derfor skal Merkur være endnu mere for endnu flere, det vil sige, vi skal byde endnu flere velkomne, samtidig med at vi får en endnu tættere kontakt til vores eksisterende kunder. Jeg glæder mig i den grad til udfordringen.”

Ordene er Charlotte Skovgaards, administrerende direktør i Merkur Andelskasse. Siden september 2020 har hun sammen med kredit- og økonomidirektør Alex Andersen stået i spidsen for den daglige ledelse.

Charlotte Skovgaard er faldet hurtigt til i sin nye rolle og fortæller:

”Jeg har oprindeligt min erfaring fra den mere traditionelle del af den finansielle verden, og jeg kan se, hvor stor en forskel den finansielle sektor kan gøre i forhold til de globale udfordringer, vi står overfor i forhold til bl.a. klimakrisen

og den grønne omstilling. Det er derfor, jeg er her - for at gøre en forskel gennem den branche, jeg kender så godt.”

Hun stopper op og lægger vægt på ordene.

”Merkur har en unik position og et værdigrundlag, som er bygget op over

“

Merkur har ikke blot et enkelt eller to grønne produkter på hylden. Bæredygtighed og social ansvarlighed er en del af vores DNA, og hele måden vi tænker alle processer på.

Charlotte Skovgaard, administrerende direktør i Merkur Andelskasse

mange år og med høj grad af troværdighed. Det værdigrundlag skal vi have ud at leve, så vores kunder og andelshavere oplever, at de via vores produkter og services kan være med til at gøre en forskel.”

Charlotte Skovgaard vender tilbage til visionen om at være endnu mere for endnu flere. Udover at den rummer et indgroet ønske om vækst, der garanterer nye bæredygtige tiltag, udtrykker den også en strategi om at gøre mere for den enkelte kunde.

”Vi skal være i stand til at tilbyde endnu flere produkter til vores kunder, der kan gøre hverdagen mere bæredygtig. Så vi i fællesskab gør en forskel.”

Også Alex Andersen, kredit- og økonomidirektør og siden 2018 en del af direktionen i Merkur, mener at behovet for grønne produkter kun vil øges fremover.

”Potentialet i Merkurs forretningsmodel har altid været enormt, og det

“

Vi skal være i stand til at tilbyde endnu flere produkter til vores kunder, der kan gøre hverdagen mere bæredygtig. Så vi i fællesskab gør en forskel.

Charlotte Skovgaard, administrerende direktør i Merkur Andelskasse

FOTO: STINE HELLMANN

FAKTA

Charlotte Skovgaard

- Administrerende direktør
- Del af Merkurs direktion siden 2019
- Tidligere ansat i Arbejdernes Landsbank, Coop Bank, KPMG og Danske Bank
- 49 år, bor i København

sætter vi mere fokus på nu end nogensinde før. Der er ekstremt mange muligheder i vente for os, og vi skal holde fast i vores tilgang og aldrig gå på kompromis. Værdigrundlaget går forud for forretning – men de to ting skal helst følges ad.”

Værdierne skal ud at leve

Da Charlotte Skovgaard i slutningen af 2019 startede i Merkur, tog hun som det første en tur rundt i andelskassen for at tale med kolleger og få deres input. Her var der især ét spørgsmål, der gik igen.

”Alle ved godt, at bæredygtighed er en del af Merkurs DNA, men kollegaerne savnede hjælp til at se, hvordan Merkurs tanker og visioner skulle omsættes fra tanke til handling – og ikke mindst blive konkret for den enkelte kunde. For mig er svaret klart. Værdigrundlaget skal skinne igennem i alt, hvad vi gør, hver gang en medarbejder og en kunde er i dialog. Det er blandt andet min opgave at sikre det.”

Alex Andersen tager tråden op og pointerer vigtigheden af, at kunderne ved, hvad Merkur rent faktisk kan tilbyde både private kunder og erhvervs-kunder.

”Vi må erkende, at vi i de seneste år ikke har brugt mange kræfter på at få viden om Merkur ud at leve i offentligheden. Her er vi nødt til at lægge os i selen. Den merværdi, som vi kan tilbyde i Merkur, skal være kendt af endnu flere.”

Han fortæller, at der har været en stor tilstrømning af kunder i 2020. Det er et privilegium og en tillidserklæring, men samtidig skal medarbejderne kunne følge med, og det er direktionens ansvar at sørge for det.

FORTSÆTTES PÅ SIDE 06 →

FOTO: HENRIK WAGNER

FAKTA

Alex Andersen

- Kredit- og økonomidirektør
- Del af Merkurs direktion siden 2018
- Tidligere ansat i Jutlander Bank, Sparekassen Himmerland og Sparekassen Skals
- 49 år, bor i Aars i Nordjylland

”For Charlotte og mig er kodeordet kundefokus - og dét i endnu større omfang end tidligere. Vi skal hele tiden sikre de gode kundeoplevelser med en øget opmærksomhed omkring hele rejsen gennem vores organisation. Merkurs kunder skal mødes i øjenhøjde med kompetent rådgivning og overskud.”

Charlotte Skovgaard bekræfter, at det er vigtigt, at Merkur også på de indre linjer er klar til at modtage mange nye kunder og give alle både bestående og nye kunder en hurtig og kompetent rådgivning. Det kræver, at processer,

systemer og arbejdsgange er tidssvarende, og at der bliver sat strøm til så mange manuelle processer som muligt, så tiden bliver brugt på den direkte kundekontakt.

”2020 var – på trods af corona – et såkaldt investeringsår. Det vil sige, at vi har brugt mange ressourcer på at forbedre Merkur og på at effektivisere den måde, vi arbejder på. Det vil vores kunder og andelshavere forhåbentlig kunne mærke.”

Udover de mange optimerings- og effektiviseringsprojekter, som blev gennemført i 2020, blev Merkur B Corp cer-

tificeret i efteråret. Når Charlotte Skovgaard fremhæver netop det arbejde, er det fordi certificeringen på mange måder er en milepæl for Merkur. B Corp er i dag det mest anerkendte internationale kvalitetsstempel inden for bæredygtighed og social ansvarlighed blandt virksomheder. Læs meget mere om B Corp på de efterfølgende sider her i Pengevirke.

Elbiler og klimavenlige lån

Merkur Andelskasse vil fortsat gå allerefterst i den grønne omstilling og arbejde for en bedre verden. Og fremover

endda mere end før. I den nye direktion har man ambitioner om, at værdierne i stigende grad skal afspejles i udbuddet af finansielle produkter. Charlotte Skovgaard forklarer:

”Merkur har ikke blot et enkelt eller to grønne produkter på hylderne. Bæredygtighed og social ansvarlighed er en del af vores DNA og hele måden at tænke alle processer på. Vores kunder efterspørger i stigende grad rådgivning og inspiration, når det gælder bæredygtighed. Det skal vi kunne give dem baseret på vores mangeårige erfaring på området.”

Den administrerende direktør vender tilbage til værdigrundlaget. At det bør fremgå så tydeligt, at både private og erhvervs kunder genkender det. På erhvervsiden handler det fx om, at Merkur udelukkende byder bæredygtige og socialt ansvarlige virksomheder velkommen, og ved enhver henvendelse foretager en nøje vurdering af, hvordan virksomheden påvirker samfundet. I forhold til private kunder nævner Charlotte Skovgaard Merkurs billån som eksempel. Siden efteråret 2020 har det ikke længere været muligt at låne penge til nye fossilbiler. Og senest har Merkur også indført et stop for finansiering af køb af boliger med oliefyr, med mindre oliefyret udskiftes med en varmepumpe.

Netop den fossilfri dagsorden har høj prioritet i Merkur. Ved udelukkende at finansiere fossilfri projekter og aktiviteter, kan Merkur være med til at sætte skub i mere grøn udvikling, understreger Alex Andersen. Det gælder fx på transportområdet.

”Det gælder både lån til elbiler, men også når vi taler udbygningen af infrastruktur, så vi får ladere over hele Danmark til både privatbilismen og elbiler i erhvervslivet. I Merkur har vi besluttet at bidrage væsentligt til etableringen af ladestander i samarbejde med virksomheden Spiiri, der tilbyder ladeløsninger, og det er bare første skridt.”

Charlotte Skovgaard giver endnu et eksempel på et lån i Merkur, der viser vejen og tilmed gør det økonomisk for-

delagtigt at træffe et mere bæredygtigt valg.

”På boligområdet kommer der også løbende nye produkter til. Vi har netop lanceret et lån til udskiftning af oliefyr til varmepumpe, hvor renten afhænger af, hvor meget CO2 forbedringen sparer klimaet for. De klimavenlige produkter er vores måde at understøtte en bæredygtig udvikling, og vi oplever i høj grad, at kunderne efterspørger dem.”

Merkur Andelskasse tilbyder lån i alle størrelser, så længe formålet stemmer overens med værdigrundlaget og samtidig er økonomisk forsvarligt. Vilkkårene for at optage lån er attraktive lige nu på grund af en meget lav rente, forklarer kredit- og økonomidirektøren.

”Som bank lever vi bl.a. af det, vi tjener på at låne penge ud. Så hvis kunderne ikke låner penge, så har vi ikke råd til at påvirke samfundet i en grønere retning. Så enkelt er det. Derfor låner Merkur rigtigt gerne endnu flere penge ud, både nu og i fremtiden.”

Bæredygtig finansiering

Stadig flere danske virksomheder tænker forretning og samfundsansvar sammen, og det er godt nyt. For jo flere, der omstiller, jo bedre er det for samfundet generelt, fastslår Alex Andersen. Han er ikke i tvivl om, at den grønne omstilling er blevet et konkurrenceparameter.

”Mange virksomheder fokuserer på at blive mere bæredygtige i produktionen og i distributionsleddet, hvilket giver god mening. Men finansieringen kan også være grøn, og det vil Merkur bi-

Der er ekstremt mange muligheder i vente for os, og vi skal holde fast i vores tilgang og aldrig gå på kompromis.

Alex Andersen, økonomi- og kreditdirektør i Merkur Andelskasse

drage til. Vi vil rigtig gerne skubbe på en ændring i virksomhedernes mindset, når det kommer til finansiering.”

Merkur har en målsætning om kun at samarbejde med kunder, brancher og formål, der passer ind i andelskassens værdigrundlag. Alex Andersen siger uddybende:

”Vores fornemste opgave er at sikre, at alt hvad Merkur involveres i er bæredygtigt, også økonomisk. Ud fra en risikobetragtning analyserer vi kundens økonomi, og sammen ser vi på de muligheder, der så er. Når det går godt for vores kunder, så går det også godt for Merkur.”

Meget at være stolte af

Hvis Merkur skal lykkes med ambitionen om at være endnu mere for endnu flere og at få værdier som samfundsansvar og bæredygtighed ud at arbejde, så skal fremtidens andelskasse også have de rigtige produkter på hylderne. De produkter og services, kunderne bliver tilbudt, skal alle afspejle værdierne og støtte op om kundernes ønsker om en bæredygtig hverdag. Merkurs forretning skal styrkes, både ved at blive en endnu bedre bank for de eksisterende kunder og andelshavere, men også ved at lukke nye kunder ind.

Men hvilken opgave ser direktionen som den vigtigste i den kommende tid? Alex Andersen lægger ud.

”Fremtiden står klar, og vi har en omstilling af samfundet, som vi ikke kommer udenom. Merkurs væsentligste opgave er at bruge vores bankforretning og vores produkter til at skubbe på den udvikling. Vi skal være et fyrtårn i den finansielle sektor, når det gælder bæredygtighed og social ansvarlighed. Det er essensen af Charlottes og mine ambitioner for Merkur.”

Administrerende direktør Charlotte Skovgaard vælger i sit svar at favne summen af det hele.

”For mig er det vigtigst at sige højt, hvor meget vi som kunder og medarbejdere har at være stolte af sammen. Vi indgår i et unikt og stærkt fællesskab, hvor målet er at styrke og støtte op om den bæredygtige dagsorden til gavn for den klode, vi sammen deler.” ■

KULTUR

Hold livekoncerter i stuen

Low-Fi koncerter er intime musikoplevelser, der typisk foregår i private hjem; i din eller andres stuer, på terrasser, i baggårde osv. De kan også afholdes på fx gallerier, virksomheder eller cafeer. Alt er muligt, det er helt op til værten, og hvad enten du selv melder dig som vært eller køber billet til en af de mange Low-Fi koncerter, så støtter du selvstændige musikere og hjælper med at skabe uforglemmelige liveoptrædener. Det er gratis at være vært, men som deltager betaler man en billetpris, der går til artistene. Alle koncerter følger retningslinjerne for COVID-19.

🕒 Få en oversigt over koncerter og musikere og læs mere om, hvordan du tilmelder dig som vært på www.lowficoncerts.com

KULTUR

Tre filmperler

GRETA

Nathan Grossmand, 2020

Dokumentarfilmen følger Greta Thunberg, fra hun som 16-årig sidder foran Rigsdagen i Stockholm med sit ikoniske papskilt "Skolstrejk för Klimatet" til den hæsblesende tur over Atlanten året efter i 2019, hvor hun taler på Klimatopmødet i New York. Filmen følger hendes ukuelige kamp for sikre klodens bæredygtige fremtid. Et nuanceret og meget personligt portræt af en af vor tids største klimaforkæmpere.

🕒 Filmen ligger på dr.dk og kan streames helt indtil 14.11.2023. +12 år.

2040 – FILMEN OM FREMTIDEN

Damon Gameau, 2019

Damon Gameau, australsk dokumentarist, spiller selv hovedrollen i filmen, der er dedikeret til hans datter Velvet, der er fire år. Damon rejser jorden rundt for at vise hende og os, der kigger med, hvordan verden anno 2040 kunne se ud, hvis vi griber de løsninger, der allerede findes, til at tackle klimaforandringerne. En både konstruktiv og livsgivende film.

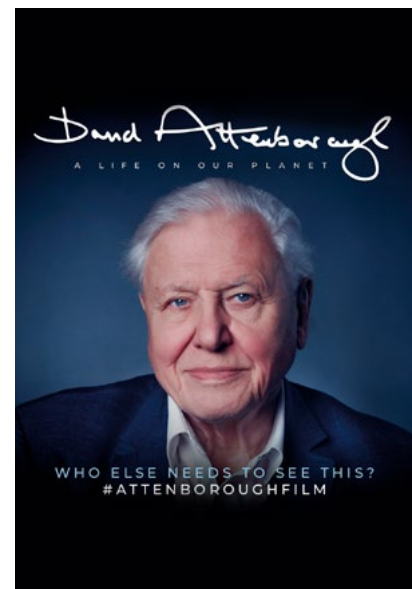
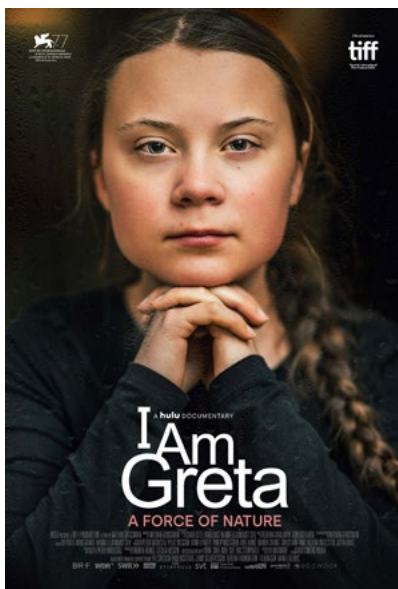
🕒 Filmen ligger på dr.dk og kan streames helt indtil 31.01.2023. +12 år.

A LIFE ON OUR PLANET

David Attenborough, 2020

En britisk dokumentarfilm fortalt af David Attenborough, den 93-årige filmmand, der gennem syv årtier har besøgt samtlige kontinenter og været stormesteren inden for naturfilm. Filmen fungerer som et foruroligende vidneudsagn om klodens tilstand, hvor Attenborough deler sine bekymringer for menneskehedens ødelæggende indflydelse på naturen, men også efterlader håb for fremtiden.

🕒 Filmen ligger på Netflix, hvor den kan streames. +12 år.

INSPIRATION

Viggo er din bæredygtige taxi

Renere luft i gaderne og flere elbiler på vejene! Viggo er en dansk vision om, at elbiler selvfølgelig også skal køre taxi. Viggo kalder sin bilpark for flåden. En flåde, der tæller elbiler som primært Tesla og Jaguar, hvilket sikrer en tryk og altid bæredygtig transport af både private og virksomhedskunder.

Selskabet tilbyder den første kørselsapp, der kombinerer den nyeste teknologi med nul-emissionsbiler. Målet er at levere den mest miljøvenlige taxiløsning på markedet til en fast og konkurrencedygtig pris. Foreløbig kører Viggo på Sjælland, i København og Aarhus, men på sigt skal der sendes grønne vogne af sted til også andre byer i Skandinavien.

Alle vores valg har konsekvenser for resten af verden, omend de nogle gange er små, understreger taxi-selskabet, der i april 2020 lancerede en CO2-tæller i alle biler, hvor kunden kan følge sin personlige CO2-besparelse i løbet af turen. Hermed sættes en ny standard for, hvordan vi bevæger os rundt i byerne både som virksomheder, individer og institutioner.

📄 Læs mere på www.viggo.com/da

INSPIRATION

Mød grønne naboer

Udover at det er sjovere, har man også mangedoblede kræfter, når man er flere i lokalområdet om at være bæredygtige sammen. Faktisk viser ny forskning fra Københavns Universitet, at bor du i et grønt fællesskab i stedet for på en almindelig vilavej, reduceres dit CO2 aftryk med op til 30-60%. Det faktum er bl.a. årsagen til, at Grønne Nabofællesskaber blev en realitet i foråret 2020 som et initiativ startet af organisationen Omstilling.Nu. I dag findes 47 fællesskaber i 38 kommuner spredt over hele landet og med næsten 1.600 medlemmer. Og der kommer hele tiden nye til. Man mødes i lokale Facebook-grupper, inspirerer hinanden og deler fx grønne tips, overskudsæbler og stauder eller måske går gruppen sammen om at bestille frugt og grønt, samle skrald eller plante skov. Det er helt op til fællesskabet, hvilke initiativer, der sættes i søen. Har du mod på selv at starte en gruppe eller blive del af en allerede eksisterende, så søg på "Grønne nabofællesskaber" på Facebook, og send en besked til initiativtagerne bag. Håbet er at skabe bæredygtige fællesskaber over hele landet.

📄 www.facebook.com/groennenabofaellesskaber

 INTERVIEW

Merkur er blandt de mest bæredygtige i verden

I oktober 2020 var det en realitet. Merkur Andelskasse fik sin certificering som B Corp og blev hermed optaget i det mest anerkendte samfundsansvarlige fællesskab af virksomheder globalt set. Forretningsmodellen er katalysatoren i B Corp. For Merkur har det altid været sådan, men nu er der også dokumentation for det. Siden starten har andelskassen brugt sin kerneforretning til at fremme en bæredygtig udvikling, hvilket aldrig har været vigtigere end nu.

Af Lene Outzen Foghsgaard

FOTO: MAGNUS ARREVAD

”Det handler ikke om at være bedst i verden, men om at være bedst for verden.” Vi tager den lige igen. ”Det handler ikke om at være bedst i verden, men om at være bedst for verden.”

Ordene beskriver målsætningen for den verdensomspændende B Corp bevægelse, der blev stiftet tilbage i 2007, i USA. En målsætning, der på mange måder synes så milevidt fra den gængse opskrift på succes i erhvervslivet og så alligevel ikke. Virkeligheden er under forandring. Der tales om en ny normal, hvor det kendte hverdagsliv er i færd med at omstille sig. En omstilling, der er afgørende for at skabe en bæredygtig klode. Silja Nyboe Andersen er produkt- og forretningsudviklingsansvarlig i Merkur og sammen med kollega Mikkel Palsby har hun stået i spidsen for den B Corp certificering i Merkur Andelskasse, der blev en realitet i oktober

2020. Hun fortæller om behovet for en forandret verden:

”Der er ikke noget, der er vigtigere! Så kontant kan det siges. Verden skal bruge de mange, lange måneder, pandemien har været til at tage ved lære. Vi har forenet os, og samtidig har vi aldrig været mere splittede. Det er som om alt dét, der ikke fungerer, er boblet op til overfladen og har vist os, hvor mange udfordringer der er i verden, og hvor meget den har brug for hjælp.”

Ingen kan længere være i tvivl om, at klimaet er i massiv krise, understreger hun. Men også at måden vi lever vores liv på, har store konsekvenser. Det er især blevet tydeligere i det forløbne år.

”Verdens udfordringer er bestemt ikke blevet mindre, men menneskeheden har vist, at vi kan handle i fællesskab. Den kendsgerning står stærkt tilbage, og netop derfor er B Corp bevæ-

gelsen så afgørende. Det har aldrig været vigtigere, at vi rykker i flok.”

B Corp certificeringen er en milepæl for Merkur. Den er en eftertragtet blåstempling inden for bæredygtighed og en anerkendelse af, at andelskassen sammen med mere end 3.700 andre virksomheder hører til blandt de mest bæredygtige i verden. På alle niveauer handler Merkur både socialt, samfundsmæssigt, økonomisk og bæredygtigt ansvarligt. Processen med at komme i mål har været det hele værd, men det har også kostet tid og kræfter. Alt er blevet endevendt, forklarer Silja Nyboe Andersen:

”Mikkel og jeg har arbejdet intenst med processen godt hjulpet af kolleger i hele organisationen. Vi har løftet tæp-

FORTSÆTTES PÅ SIDE 12 →

B CORPS VÆRDIER ER UNIVERSELLE

Niels Bonefeld, direktør i Baisikeli:

Baisikeli er en socialøkonomisk virksomhed fra 2007. Lige siden starten har det været svært for os at finde ligesindede med samme holistiske tilgang til forretning. Da B Corp kom til Danmark, og direktøren Nille Skalts ringede, var jeg i den grad på. Jeg kendte til B Corp i forvejen og havde også tidligere sat mig ind i bevægelsen. Vi har opnået 105 point og har i de sidste to år forbedret os på en række områder. Der er fx gode point at hente, hvis virksomheden har delt ejerskab - en tanke, der tiltaler os meget, og derfor satser vi også på i de kommende år at tilbyde medarbejderandele på vores værksteder.

B Corps værdier er universelle. De fungerer lige så stærkt i Sydafrika, Australien og USA som i Europa og Japan, og lige nu er vi mere end 3.000 virksomheder til at sætte det gode ek-

sempel for andre små og mellemstore virksomheder. Bevægelsen er gennemskuelig og ærlig. Vi er helt almindelige mennesker fra helt almindelige virksomheder. De store mastodonter er endnu ikke med ombord. De kan ikke leve op til kravene, men forhåbentlig i fremtiden.

Verdenssamfundet er klar! Bare se på den disruption af vores demokratiske systemer, hvor folk er gået på gaderne

“

Jeg ser kæmpe perspektiver i, at B Corp bliver et kvalitetsstempel forbrugerne vil gå efter, men også at stater og fx EU inspireres til at sætte nye standarder.

Niels Bonefeld, direktør i Baisikeli

for at kræve en bedre verden. I Danmark er der stort potentiale for B Corp, for det er naturligt for mange virksomheder at tænke samfundsansvarligt. For mig giver det slet ingen mening at tænke forretning uden også at have omtanke for samfundet.

♥ Baisikeli er kunde i Merkur

Baisikeli er cykelværksteder i Afrika og Danmark med udsatte borgere fra lokalområdet som ansatte, bl.a. hjemløse, tidligere misbrugere og minoritetsgrupper, der sikres et meningsfuldt arbejdsliv og et netværk. Baisikeli's kerneforretning er at reparere og sælge nye og brugte cykler. Hvert år sendes mindst 1.600 cykler til Østafrika, hvor de sælges til markedspriser. Baisikeli betyder cykel på Swahili.

pet og fundet alt frem, der har kunnet dokumentere vores bæredygtige adfærd. Vi kom i mål efter tre måneder, og fra B Corp ved vi, at det har været en usædvanlig hurtig proces. Det handler uden tvivl om, at bæredygtighed lige fra starten har været forankret i Merkur, så det var ikke svært at dokumentere.”

Omtanke for verden

B Corp bevægelsen er sat i verden for at gøre verden til et bedre sted. Succes handler i lige så høj grad om at have omtanke for det omkringliggende samfund som at have plus på bundlinjen. Silja Nyboe Andersen håber, at Merkur kan være med til at inspirere.

”Vi har i en årrække været en del af netværket GABV, Global Alliance For Banking of Values, der består af mere end 60 værdibaserede banker på alle kontinenter. En af vores tætte samarbejdspartnere, banken Triodos i Holland, har været B Corp certificeret i

flere år. De har vist vejen og forhåbentlig kan vi gøre det samme for vores samarbejdsrelationer. Vi er ikke størst i Merkur, men vi går forrest, og vi vil meget gerne bidrage til at flere kommer med i fællesskabet.”

“
Verdens udfordringer er bestemt ikke blevet mindre, men menneskeheden har vist, at vi kan handle i fællesskab. Den kendsgerning står stærkt tilbage.

Silja Nyboe Andersen, produkt- og forretningsudviklingsansvarlig i Merkur

Friluftsbrendet Patagonia, stjernekokken Jamie Oliver, kosmetikmærket The Body Shop og den danske madspildebekæmper Too Good To Go er allerede med i bevægelsen sammen med tusindvis af andre og nu også Merkur, der har opnået den højeste score blandt B Corp kolleger i Norden. Andelskassen fik i alt 115,4 point. Silja Nyboe Andersen siger om tallene:

”De fleste virksomheder har ét område, hvor de skiller sig særligt ud. Vi har fået fortalt, at det unikke ved Merkurs score er, hvor ligeligt pointene fordeles sig på tværs af organisationen. Undervejs har vi fået øjnene op for vores forbedringspotentiale.”

Ånden i B Corp familien er, at man samarbejder med hinanden og benytter de forskellige kompetencer og ydelser, der findes i fællesskabet. Er der fx en lokal B Corp virksomhed med de varer på hylden, der er behov for, ville det være naturligt at bruge den som leverandør,

FORTSÆTTES PÅ SIDE 13 →

Som B Corp certificeret opfylder Merkur Andelskasse en lang række af FN's 17 Verdensmål for bæredygtig udvikling.

FOTO: MAGNUS ARREVAD

EN NY FORRETNINGSLOGIK

Tania Ellis, direktør i TANIA ELLIS
– The Social Business Company

Da jeg startede virksomhed for 17 år siden og talte om samfundsansvar og bæredygtighed som en del af forretningen, spurgte mine kunder: Hvorfor? I dag spørger de: Hvordan? For mig at se udgør B Corp virksomhederne et agilt og handlekraftigt økosystem, der afspejler den større udvikling over de sidste tyve år. Stadig flere virksomheder begynder at forstå, at der findes en ny forretningslogik, hvor forretning og samfundsansvar hænger uløseligt sammen. Som B Corp sender du et klart signal til dine kunder om, at du er en professionel virksomhed, der er formålsdrevet og systematisk arbejder på en agenda om at gøre godt for verden. Samtidig er certificeringen vigtig i forhold til alliance- og samarbejdspartnere. Man leder først inden for familien, hvis man søger ydel-

ser og kompetencer. B Corp virksomheder har samme mindset og værdigrundlag. Det betyder enormt meget for graden af tillid.

B Corp har helt konkret hjulpet os på to planer. Dels har vi fået overblik over den impact, vi skaber med vores kerneforretning; det samfundsgavnligt aspekt i forhold til produkter og ydelser, og samtidig er vi blevet skarpere på vores interne set up. Det handler fx om, hvor

meget CO2 vi udleder på kontoret, og hvilken profil vores leverandører har. Da bevægelsen opfordrede sine medlemmer til at være en del af den internationale Net Zero Pledge, var vi 500 virksomheder, der sagde ja til at blive CO2-neutrale inden 2030. For mig giver det ekstra mening, når vi er mange. Og der kommer hele tiden nye til.

♥ Tania Ellis er kunde i Merkur

B Corp virksomheder er meningsdannere og fyrtårne, der inspirerer og understøtter den bæredygtige agenda.

Tania Ellis, direktør i TANIA ELLIS
– The Social Business Company

TANIA ELLIS – The Social Business Company inspirerer og hjælper virksomheder med at skabe værdi for både samfund og bundlinje med sine fire kerneydelser: Strategiske erhvervsforedrag, rådgivning & forretningsudvikling online, netværk for fagfolk samt uddannelse og træning.

forklarer hun og peger på, at Merkur med sine tre lokationer i Danmark i forvejen tilstræber at finde lokale bæredygtige samarbejdspartnere.

Milliarder af grønne kroner

Som det eneste pengeinstitut i Danmark er Merkur nu B Corp certificeret, men hvad betyder det for den øvrige finansielle sektor, og hvorfor er netop den sektor væsentlig for den grønne omstilling? Nille Skalts, direktør i den danske afdeling af B Corp, er ikke i tvivl.

”Vi har længe drømt om at få certificeret en bank, fordi det er helt afgørende at have bankerne med i den grønne omstilling. Det er dem, der skal finansiere og investere i fremskridtet.” Silja Nyboe Andersen kan ikke være

mere enig. Det kræver svimlende mange og grønne milliarder at komme i mål.

B Corp for alle

Merkur Andelskasse er vant til at samarbejde bredt med virksomheder fra vidt forskellige brancher, og det handler om, at ikke kun én branche skal redde verden. Der skal løftes over hele linjen, forklarer den produkt- og forretningsudviklingsansvarlige og fastslår, at der fremover vil blive stillet stadig større krav til virksomheder om rapportering, så det synliggøres, hvilke samfundstiltag de hver især tager.

”B Corp bevægelsen stiller et online værktøj, B Impact Assessment (BIA) gratis til rådighed. Værktøjet kan benyttes til at tage temperaturen på bære-

dygtigheden af en virksomheds forretningsmodel. Hvor er det muligt at optimere og naturligvis også, hvor har man allerede godt fat? BIA skaber en vigtig gennemsigtighed.”

For teamet bag er det vigtigt, at B Corp certificeringen også skaber stolthed både blandt medarbejdere og kunder. Silja Nyboe Andersen understreger, at det unikke ved den globale certificering er, at den ikke kun dækker geografisk, men også alle brancher og tilføjer:

”At også den juridiske del er på plads, gør det hele endnu mere troværdigt. Der er krav om, at man juridisk forpligter sig til at bæredygtighed er en del af virksomhedens forretningsmodel.”

FORTSÆTTES PÅ SIDE 15 →

B Corp – fem bogstaver, der betyder alverden

B for benefit og Corp for cooperation, med danske ord: Et samarbejde til gavn. Bevægelsen er verdensomspændende og udgøres af flere end 3.700 virksomheder med det fælles mål at bæredygtig adfærd og forretning skal gå hånd i hånd.

Af Lene Outzen Foghsgaard

Som B Corp certificeret virksomhed handler det om at bruge sin forretning til at skabe positive forandringer til gavn for samfundet og en mere bæredygtig verden. Bevægelsen taler ligefrem om at disrupte hele essensen af succes i erhvervslivet. Ambitiøst og visionært, men også afgørende for planetens fremtid. Nille Skalt, direktør i den danske afdeling, siger: "Hvor FN's 17 verdensmål er verdenssamfundets bud på fælles udviklingsmål, er B Corp bevægelsen erhvervslivets helt eget løfte til verden om at være godt selskab. Det skal have et formål at tjene penge, og undervejs skal vi sætte positive aftryk på det omgivende samfund."

Kloden rundt

B Corp tilbyder det gratis online værktøj BIA, B Impact Assessment, der kan afdække om en virksomhed benytter sin kerneforretning som løftestang til at skabe værdi både socialt og miljømæssigt ansvarligt. 40.000 virksomheder har indtil nu benyttet BIA til at måle graden af bæredygtighed, og af

dem har godt 10% opnået den eftertragtede certificering. Ved årsskiftet 2020/21 var i alt 3.725 virksomheder fra 71 lande og 150 industrier en del af B Corp familien. Listen tæller internationale virksomheder som Patagonia, Body Shop, The Guardian, Alessi, Triodos Bank, danske Too Good To Go, Ska-gerak og siden oktober 2020 også Merkur Andelskasse. 22 danske virksomheder er i dag B Corp.

360 graders certificering

Som virksomhed skal man måles og vejes 360 grader rundt i processen hen imod en certificering. Charlotte Skovgaard, administrerende direktør i Merkur Andelskasse, forklarer: "Certificeringen betyder, at vi nu har bevis på, at vi er blandt de mest bæredygtige i verden. Det gælder både i forhold til de produkter, vi tilbyder vores kunder, vores investeringer, arbejdsmiljø, gennemsigtighed, ledelsen af selskabet, vores leverandører – det hele, simpelthen."

B Corp bevægelsen i Danmark har en fælles mission – at skabe et mere ansvarligt erhvervsliv, hvor man ikke konkurrerer om at være bedst i verden, men bedst for verden.

Citat fra Årsrapport 2020, den danske B Corp bevægelse.

Det kræver et minimum på 80 point at blive del af B Corp familien. Højeste score er 200 point, og hvert tredje år skal virksomheden re-certificeres. I de mellemliggende år forpligter virksomheden sig til at optimere antallet af point. Blandt danske B Corp kolleger hersker en god og konstruktiv konkurrenceånd, hvor man løbende sparrer med hinanden om at blive bedre til at gøre godt for verden.

Målt på fem områder

Adgangsbilletten til B Corp er baseret på et minimum af point, der dokumenterer graden af bæredygtig adfærd. Samtidig skal B Corps målsætning fremgå af virksomhedens formål og vedtægter som et juridisk bindende stempel. Til at måle bæredygtigheden tilbyder bevægelsen som tidligere omtalt online-værktøjet BIA, B Impact Assessment. Værktøjet tæller point via 243 spørgsmål i fem overordnede kategorier.

Kategorierne er: **1. Community:** Diversitet, donationer, leverandører og distributører og lokalt engagement m.m. **2. Medarbejdere:** Lønforhold, medarbejdertilfredshed, arbejdsvilkår, sundhedsforsikringer og uddannelse m.m. **3. Ledelsesprincipper:** Gennemsigtighed, økonomiske nøgletal, politikker samt mission og vision m.m. **4. Kunder:** Værdiskabelse, valg af kundegrupper og økonomisk bæredygtige løsninger m.m. **5. Miljø:** Energiforbrug, graden af genbrug, forretningsmodellens miljøpåvirkning og affaldssortering m.m.

Merkur er landets eneste B Corp certificerede bank, og med sine 115,4 point har andelskassen opnået den højeste score blandt nordiske B Corp certificerede virksomheder. ■

Ja til fællesskabet

Selvom svaret allerede skinner mellem linjerne, får hun det alligevel; spørgsmålet om, hvorvidt Merkur vil anbefale andre, ikke mindst andelskassens erhvervskunder, at overveje en certificering.

”Ja, det er bestemt en opfordring herfra! Jeg oplever, hvor værdifuld processen er i arbejdet med bæredygtighed og hvad fællesskabet gør, den synergi, der opstår, hvor vi kan guide og støtte hinanden.”

Silja Nyboe Andersen pointerer, at det er nødvendigt også at sige højt, at det jo kræver ressourcer at blive certificeret. Helt konkret skal samtlige af virksomhedens processer beskrives og dokumenteres fra A-Z. Lige fra beskrivelser af forretningsmodel og ledelsespolitik, diversiteten i medarbejderstaben og barselsregler til dokumentation af strømforbrug, frugtordninger og håndtering af affald.

”Min bedste anbefaling er, at processen skal være forankret i ledelsen. Det er vigtigt, fordi det kræver mandat at krybe helt ind i alle hjørner af organisationen. Men allerførst, start med at teste B Corp’s online-værktøj. Det er en rigtig god begyndelse og kan hjælpe med at tage pulsen på den bæredygtige adfærd her og nu - og også skubbe yderligere på.”

Det er nonprofit organisationen B Lab, der står bag selve certificeringen, og hvert tredje år skal man som virk-

somhed re-certificeres. Silja Nyboe Andersen forklarer:

”Som B Corp forpligter man sig til hele tiden at blive bedre til at gøre godt i verden. Hos Merkur har vi sat os som mål, at vi skal have optimeret vores point med 10% i 2023.”

Produkter med holdning

For den produkt- og forretningsudviklingsansvarlige er det en hjertesag, at andelskassen løbende tilbyder nye bæredygtige produkter, der viser, at Merkur handler konkret på sine værdier. Hun nævner det nye impact lån; at jo mere klimavenlig, jo billigere bliver lånet, der kan føre kundens plan ud i livet. Eller det faktum, at andelskassen ikke længere tilbyder lån til nye fossile biler, men gerne til fx elbiler og cykler.

”Vi skal blive endnu bedre til at låne penge ud på en måde, hvor der er et ty-

deligt indbygget incitament i forretningsmodellen. Det skal kunne betale sig at gøre en klodevenlig forskel.” Samtidig har hun en vision om, at det bliver synligt for den enkelte medarbejder, hvor mange ton CO₂, der er sparet i samarbejde med kunderne.

Da Merkur i efteråret udsendte sin pressemeddelelse om B Corp, udtalte direktør Charlotte Skovgaard, at Merkur nu forpligter sig til hele tiden at være et skridt foran. Hvad betyder det, når Silja Nyboe Andersen ser ind i fremtiden?

”Vi gør alt for, at kundernes penge kan gøre mest mulig gavn. Der er lån, vi ikke tilbyder, og vi har samtidig fået endnu flere meningsfulde, bæredygtige produkter i spil. Vi har øget vores lokale engagement og også fået endnu flere kunder med ombord, der er rodfæstet i lokale fællesskaber. Vi handler ud fra, hvad vi siger, ligesom da vi for nylig afslog en leverandør, fordi de ikke havde ordnede arbejdsforhold i form af en overenskomst.

B Corp er en holistisk certificering, hvilket gør den unik og meget mennekelig. Flere ord behøves ikke, da Silja Nyboe Andersen til sidst opsummerer, og da hun bliver spurgt, hvordan hun havde det, efter at mailen tikkede ind med endelig besked om certificeringen, siger hun:

”Mailen blev direkte efterfulgt af et opkald fra Mikkel. Stemningen var præget af en følelse af lettelse samt stolthed, både over at være kommet i mål og over Merkur.” ■

“

Vi er ikke størst i Merkur, men vi går først, og vi vil meget gerne bidrage til at flere kommer med i fællesskabet.

Silja Nyboe Andersen, produkt- og forretningsudviklingsansvarlig i Merkur

Certified

Corporation

FAKTA

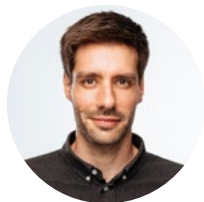
B Corp certificering

- Er det mest anerkendte kvalitetsstempel inden for bæredygtighed af virksomheder.
- Nonprofit organisationen B Lab står for certificeringen. Omkostningerne varierer efter virksomhedens størrelse. Der betales et årligt gebyr til B Corp.
- Det kræver svar på 243 spørgsmål i fem hovedkategorier at kunne vurderes. 80 point er minimum for at blive certificeret, maksimumpoint er 200.
- Hvert 3. år skal virksomheden re-certificeres.
- I dag er der 30 nordiske B Corp, 22 i Danmark, 4 i Sverige, 3 i Norge og 1 i Finland.

DEBAT

Omstilling af transportsektoren handler om mere end elbiler

Når man følger den politiske debat, kan man få det indtryk, at den grønne omstilling er løst med PtX (Power-to-X) for den tunge transport og et 100% skift til elbiler for os borgere. Et skift fra olie og gas hen mod vedvarende energikilder er selvfølgelig vejen frem, men vi kommer ikke uden om at diskutere vores ressourceforbrug.

Af Jonathan Ries, formand for miljøorganisationen VedvarendeEnergi

Hvis alle levede som i Danmark, vil der være brug for omkring fire jordkloder. Desværre diskuterer vi kun i meget begrænset omfang, hvordan vi egentlig indretter vores hverdag, og hvordan vi kan transportere os rundt – med cykel, bus, tog, delebil osv. Vores politikere er nok på samme måde mindre tilbøjelige til at præsentere et opgør med privatbilisme og et skift til flere kollektive løsninger, fordi de endnu ikke kan præsentere tilstrækkelig med gode eksempler og løsninger.

Vi skal tage ansvar

Som sociale dyr orienterer vi os efter, hvad venner, familiemedlemmer og kolleger gør. Hvis vi skal forandre fx vores forbrugs- og transportmønstre, kræver det både inspiration og opbakning fra omverdenen.

Så længe vores naboer og venner tager på weekendture til Barcelona, vil vi gerne gøre det samme. Men hvor mange lærte egentlig helt nye og attraktive feriemål i Danmark at kende, da vi var tvunget til at holde ferie i Danmark grundet corona? Var det egentlig ikke et ok liv uden månedlige weekendture til udlandet?

Danmark er et af de mest klimasvindende lande i verden målt per person.

Vores ressource- og CO2-aftryk er enormt. Resten af kloden kan ikke leve som os, og vi kommer ikke udenom, at vi er nødt til at ændre vores forbrugs- og transportmønstre. Vi skal tage ansvar som borgere. Fremover skal vi flyve mindre, bruge flere kollektive transportløsninger og dele vores biler. Især i de store byer behøver ikke alle at eje en bil. Skandinavien skal tænkes som en feriedestination, der er lige så spændende som Thailand.

Ændringer i politiske rammebetingelser fx i form af afgifter er en del af løsningen. Men vi kommer ikke udenom adfærdsændringer.

Fællesskaber er nøglen

I VedvarendeEnergi prøver vi at gøre den grønne omstilling til noget, alle kan være med til, og for os at se er elbilsdiskussionen for ensidig. De mest ressourcesvage i vores samfund har ikke en bil. Alle skal føle, at de er en del af omstillingen, og det betyder, at løsninger ikke kun kan komme fra Christiansborg. Vi, som ansvarlige borgere og civilsamfundet, har en afgørende rolle i at hjælpe med at forankre adfærdsændringer i den brede befolkning - som fx flere reparationer af vores ting, promovning af second-hand eller ferier tæt på.

“

Er det helt utopisk at forestille sig, at vi om 20 år bruger gaderne foran vores huse og lejligheder til by-haver, reparationsværksteder, fodboldtræning og fællesspisning?

Jonathan Ries, miljøorganisationen
VedvarendeEnergi

De lokale fællesskaber kan engagere og inspirere os til at ændre hverdagsvaner. Uden de små lokale løsninger, som kan opskaleres enten af de lokale selv og eller senere af kommunale aktører, større foreninger eller kommercielle aktører, får vi ikke en forankring af de nødvendige adfældsændringer i befolkningen. Den udvikling kan civilsamfundsorganisationer drive, understøttet af Christiansborg eller aktører som Merkur. Så får vi nemlig skabt en miljømæssig, social og økonomisk bæredygtig omstilling, som kommer nedefra og oppefra - med bred demokratisk opbakning i befolkningen.

Er det helt utopisk at forestille sig, at vi om 20 år bruger gaderne foran vores huse og lejligheder til by-haver, reparationsværksteder, fodboldtræning og fællesspisning? ■

De lokale fællesskaber kan engagere og inspirere os til at ændre hverdagsvaner. Måske vi kan skabe en fremtid, hvor gaderne bruges til andet end biler, fx som her til fri leg på bilfrie søndage.

FOTO: MICHAEL BONNEVIE, GAMLE-DAGE.DK

📧 FÅ SVAR PÅ DINE SPØRGSMÅL

Merkurs brevkasse

Grøn pension

Jeg vil gerne investere min pension i grønne aktier. Hvordan gør jeg, så jeg samtidig holder omkostningerne nede?

Venlig hilsen, Lotte i Holbæk.

Kære Lotte

I Merkur er det meget vigtigt for os, at de investeringer, vi anbefaler, er grundigt screenede både for brancher, der er skadelige for den grønne omstilling, men også for at sikre investeringer, som aktivt fremmer den bæredygtige udvikling. Det kræver et stort arbejde og en stor ekspertise at foretage denne screening og derfor er omkostningsprocenten ikke altid i den laveste ende. Det er et aktivt valg fra Merkurs side. Vi ønsker ikke at gå på kompromis med kvaliteten af den etiske screening.

Når det er sagt, så rådgiver vi altid ud fra kundens situation og størrelse på opsparingen, så du får mest muligt ud af din investering. Derfor anbefaler vi, at du kontakter din rådgiver i Merkur, så du kan få hjælp til at finde den helt rette løsning.

Du kan læse mere om, hvad Merkur kan tilbyde inden for bæredygtige investeringer på www.merkur.dk/investering

BREVKASSEN

Skriv til Merkur

Går du med spørgsmål om din egen private økonomi eller om finanserne i din virksomhed, så kan du nu skrive til Pengevirkes brevkasse om bæredygtig økonomi.

Send dit spørgsmål til pengevirke@merkur.dk, så besvarer vi udvalgte spørgsmål i næste magasin.

Udskiftning af varmepumpe

I 2009 skiftede vi fra Danske Bank til Merkur, – da vi i Merkur kunne låne penge til at udskifte vores gamle oliefyr med en luft til vand varmepumpe. Dengang kunne vi ikke få nogen former for tilskud til en miljørigtig varmekilde. Der er nu gået 12 år, og særligt varmepumpens udedel begynder at blive slidt, desuden er markedets nye modeller langt mere støjsvage og energivenlige. Er det mon muligt at opnå tilskud fra statens energitilskudspulje, hvis vi vælger at opgradere vores gamle varmepumpe til en ny?

Venlig hilsen, Maria og Thomas i Søborg.

Kære Maria og Thomas.

For at få tilskud fra bygningspuljen skal der være tale om en konvertering fra enten oliefyr, gasfyr, biokedel eller el-varme. Der gives desværre ikke tilskud ved konvertering fra varmepumpe. Så selvom I vil kunne spare på energien, kan I desværre ikke få del i tilskudsordningen. I kan få det fulde overblik over, hvilke energiretninger, der gives tilskud til samt finde svar på en lang række spørgsmål på Energi-styrelsens hjemmeside SparEnergi.dk/tilskud

Beslutter I jer for alligevel at udskifte hele varmepumpen, hjælper vi gerne. Kontakt jeres rådgiver eller afdeling i Merkur, så finder vi sammen den rette finansieringsløsning.

INVESTERING

Invester i grøn transport

Merkur tilbyder en række investeringsmuligheder, som gør det nemt for dig at investere bæredygtigt, også når det handler om omstillingen til en mere bæredygtig transportsektor.

Den hollandske bank Triodos er en af de førende i verden, når det kommer til bæredygtig og ansvarlig investering. Merkur samarbejder med Triodos, og derfor vil du ofte støde på deres investeringsprodukter. Triodos arbejder ud fra syv omstillingstemaer med det formål at løse verdens udfordringer. Et af temaerne er bæredygtig mobilitet og infrastruktur, det vil sige investering i virksomheder, der tilbyder løsninger for bæredygtig transport og infrastruktur. Her kommer nogle eksempler på investeringer i fondene Triodos Global Equities Impact Fund og Triodos Impact Mixed Fund.

FOTO: TRIODOS

CENTRAL JAPAN RAILWAY

JR Central er den næststørste jernbaneoperatør i Japan og transporterer hvert år 165 millioner passagerer mellem landets største byer. Ved hjælp af magnetisk teknologi kan togene køre lange distancer med et lavt klimaaftryk. Udover at bidrage til en renere luft, er også CO₂-reduktionen betragtelig. Sammenligner man med fly på samme rute bruger højhastighedstogene 88% mindre energi og udleder 92% mindre CO₂. For afstande op til 1.000 km er rejsen samtidig konkurrencedygtig på både tid og pris.

FOTO: TOYOTA

TOYOTA MOTOR

De sidste tal fra Toyota viser, at bilproducenten har sendt omkring 13 millioner grønne privatbiler og lastbiler på vejene fordelt på 36 forskellige modeller. Med salg til 160 lande er Toyota en af de største og bedst kendte producenter på markedet og i front, når det gælder en komplet line-up af elektrificerede motortyper og en ny teknologi inden for batterier. Toyota Motor bidrager lige nu til en årlig reduktion fra vejtransporten på 100 millioner ton CO₂. Ifølge Det Europæiske Miljøagentur er bilproducentens nye CO₂-udledninger fra køretøjer de laveste i Europa.

BMW GROUP

En bilgigant, vi ikke kommer uden om, når det gælder den afgørende omstilling af transportsektoren. Den tyske bilgigant sælger biler og motorcykler over hele verden med mærker som BMW, MINI og Rolls-Royes. Men BMW Group udbyder også DriveNow, der er en mobiltjeneste til delebiler i storbyer over hele Europa, blandt andet også i København. BMW's konstante fokus på en CO₂-reducerende udvikling bidrager væsentligt til fremtidens grønne bilpark.

FOTO: BMW

FAKTA

Tal med Merkur om investering

Vil du vide mere om, hvordan du kan investere i bæredygtige løsninger gennem Merkur, så er du velkommen til at kontakte din rådgiver eller skrive til investering@merkur.dk

GUIDE

Derfor skal du skifte til elbil

Der er masser af gode grunde til at skifte benzin- eller dieselbilen ud med en elbil. En udsøgt køreoplevelse og lange ture er blandt de mere overraskende. Martin Messer fra FDEL, Elbilforeningen, giver dig her de fem vigtigste grunde.

Af Pernille Yde Honoré

2. ENESTÅENDE KØREGLÆDE

Måske tror du, at du som elbilejer skal gå på kompromis med køreglæden. Intet kunne være mere forkert. Som elbilejer finder man hurtigt ud af, at elbiler kører langt bedre og har en langt bedre teknologi end biler med forbrændingsmotor. Det betyder blandt andet, at elbiler har en virkelig god acceleration, som giver en enestående køreoplevelse. Elbiler accelererer hurtigt op til 60-70 km/t og Tesla'en endnu hurtigere. Som bonus kan man som elbilejer fjernbetjene bilen via en smart-phone og fx tjekke, om bilen lader, som den skal. Samtidig får man den komfort at kunne tænde varmen i bilen, så den er afiset og afdugget, når man kommer. Slut med at bruge vintermorgener på at skrabe is; du kan køre med det samme.

1. DU SPARER MILJØET FOR CO2

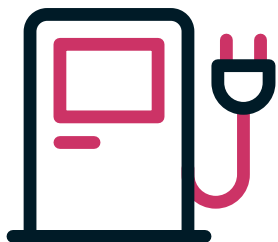
Den vigtigste grund til, at de fleste køber elbil, er, at man vil gøre noget godt for miljøet. Derfor er det afgørende, at man i et helt markant omfang går bort fra at bruge fossile brændstoffer. Og en elbil bliver mere miljøvenlig med årene. Når man tanker sin elbil i Danmark, er der en procentdel ikke-grøn el i kontakten, og den andel bliver mindre og mindre med årene. Derfor bliver en elbil også mere og mere miljøvenlig i brug, som tiden går. Hvis du bor i hus, kan du gøre brugen af din elbil mere miljøvenlig ved fx at hente strømmen fra solceller på taget. Bor du i byen, kan du bruge en række apps og tjenester til at lade op, når der produceres mest mulig strøm fra miljøvenlige energikilder.

MERKUR ELBILLÅN

Et af landets mest attraktive elbillån

Prøv vores beregner på merkur.dk/elbillan og beregn prisen på din nye bæredygtige bil eller kontakt os på tlf. 7027 2706 for at høre mere om elbillån.

4. DU KAN SAGTENS KØRE LANGT

Når man først har en elbil, bliver man så glad for den, at man gerne vil køre langt. Mange tror, det ikke kan lade sig gøre at køre længere strækninger, men det er ikke korrekt. I store træk har vi almindelige ladere og lynladere over hele Danmark og i landene omkring os. I en lynlader kan alle elbiler lade op til 80% på 25-60 minutter afhængig af bilmodel og ladestanderens hastighed. I gennemsnit kører vi i Danmark 40-50 km til og fra arbejde dagligt. De fleste elbiler kører 3-400 km på en opladning, og derfor vil de fleste kunne nøjes med at lade op et par gange om ugen.

5. DU KAN KØRE I BYEN – OGSÅ I FREMTIDEN

Vi må forvente, at politikerne på et tidspunkt indfører miljøzoner i byerne, ligesom man har gjort det i landene omkring os. I Tyskland har man i mange år haft miljøzoner, der begrænser ældre privatbiler i byerne, og kravene skærpes fortsat. Sverige arbejder på det samme som Tyskland, mens man i Norge betaler en afgift for at køre ind i byerne afhængig af, hvor miljøvenlig ens bil er.

3. STILHED

En næsten lydløs bil bidrager også markant til køreglæden. Der er selvfølgelig ingen larm fra motoren og heller ingen ryk ved gearskift, da alle elbiler har automatgear. Automatgearet bidrager desuden til en mere glidende, stabil køreoplevelse, som også passagererne sætter pris på.

BONUS-GRUND:

DU BLIVER ENDNU MERE MILJØBEVIDST

Mange mennesker bliver meget miljøbevidste, når de får en elbil. Når man pludselig henter brændstof til bilen i stikkontakten, bliver mange elbilejere overraskede over, hvor fokuseret de bliver på, at strømmen er miljørigtigt produceret. Hvis man bor i hus, får nogle solceller på taget eller en vindmølle på grunden, så man kan være sikker på, at strømmen ikke kommer fra fossile brændstoffer. Mange går også op i at lade elbilen på de tidspunkter af døgnet, hvor de ved, strømmen kommer fra vind og andre miljøvenlige energikilder.

VIL DU VIDE MERE?

Forenede danske elbilister

Få meget mere viden om elbiler og ladestander på forenede danske elbilisters hjemmeside, www.fdel.dk

LONGREAD

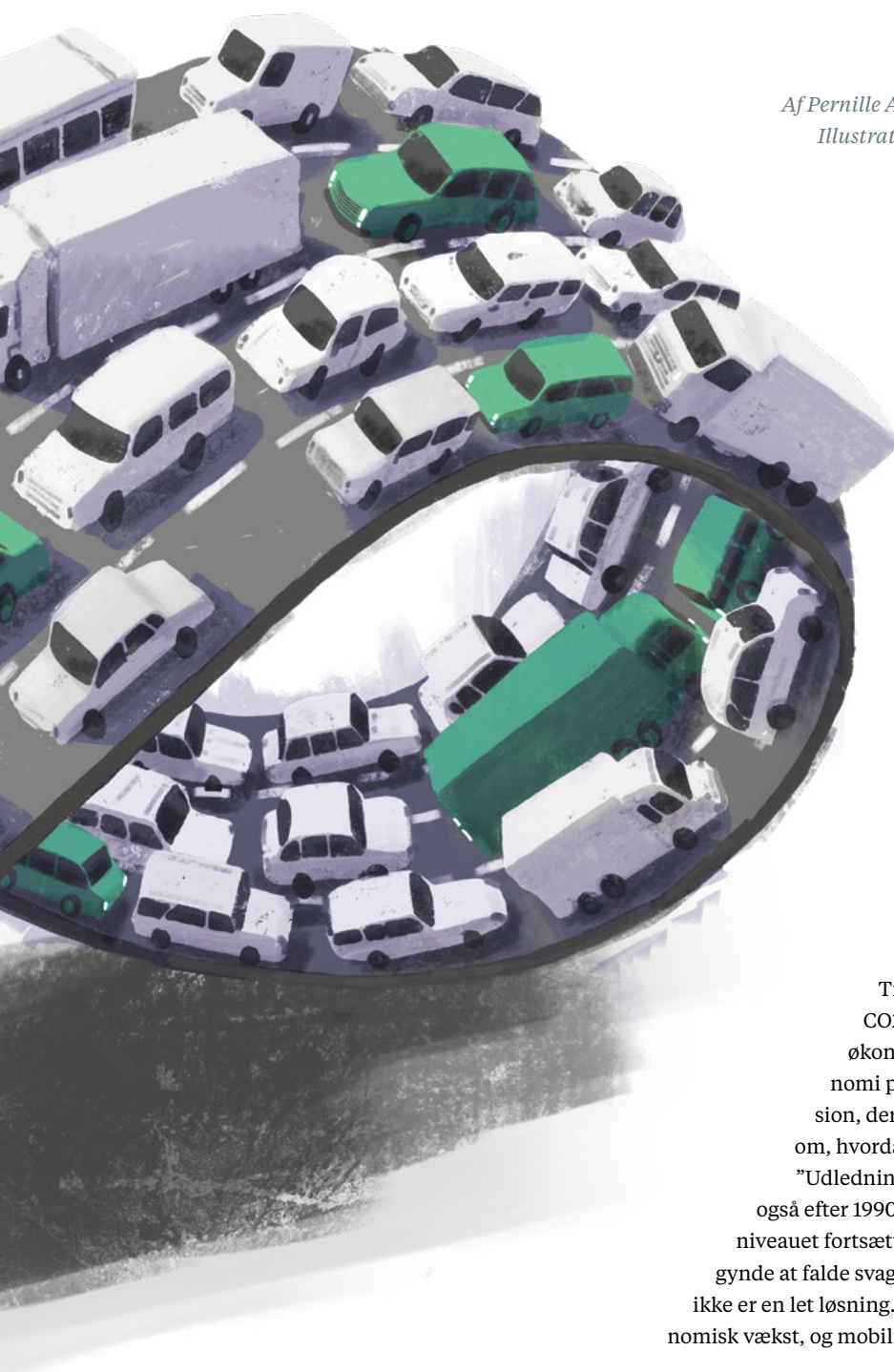
Forskere: Grøn transport kræver langsigtede politiske beslutninger

Regeringens mål om 70% mindre CO₂-udledning er ikke urealistisk, men svært. Teknologierne er klar til at skabe en fuldt bæredygtig løsning, men det kræver, at politikerne bliver enige om langsigtede rammer og lader teknikerne arbejde, lyder det fra tre forskere.

Af Pernille Alsinger og Lene Outzen Foghsgaard

Illustration: Søren Siebuhr

Transport i science fiction-genren falder som regel i tre kategorier: Den dystopiske, hvor alt dyre- og planteliv er væk, og vi må bevæge os omkring i lufttætte rumskibe eller under jorden for at undgå de giftige dampe, vi selv har afstedkommet. Det paradisiske, hvor alle svinende transportmidler er erstattet af luftbårne, soldrevne pastelfarvede bobler. Eller det teknologiske, hvor vi uden tanke på klima og miljø boltrer os i et orgie af tankedrevne rumskibe og warp-mode flyvninger over lysets hastighed.

Spørger man forskningen er det dog næppe en af de tre transportløsninger, der bliver virkeligheden for danskerne inden for en overskuelig fremtid.

Danmark har som en del af den nye klimalov sat et mål om allerede i 2030 at reducere udledningen af drivhusgasser med 70% i forhold til 1990-niveauet, og i 2050 skal Danmark være såkaldt klimaneutralt, så der ikke udledes flere drivhusgasser end der optages.

Transportsektoren er den sektor, der udleder mest CO₂. Ninette Pilegaard, seniorforsker i transportøkonomi ved Institut for Teknologi, Ledelse og Økonomi på DTU, sidder i den såkaldte Eldrup-kommision, der i en række rapporter skal rådgive politikerne om, hvordan de når målene. Hun forklarer:

”Udledningen fra transportsektoren har været stigende, også efter 1990, og hvis vi ser på basisfremskrivningerne, så vil niveauet fortsætte med at stige frem mod 2025 og først der begynde at falde svagt. Udfordringen for transportsektoren er, at der ikke er en let løsning. Transport hænger historisk sammen med økonomisk vækst, og mobilitet er vigtig for, at samfundet kan fungere.”

FORTSÆTTES PÅ SIDE 24 →

Kommissionens svar

Den første delrapport kom i september 2020. Her havde forskerne fået i opdrag at finde en løsning, der tog højde for en øget udbredelse af nul- og lavemissionsbiler, en betydelig CO2-reduktion, beskedne statsfinansielle konsekvenser, begrænsede øvrige samfundsøkonomiske omkostninger og en fastholdelse af den nuværende fordelingsprofil i beskatningen. Det korte svar fra kommissionens arbejde var: Det er ikke muligt at opfylde alle disse hensyn på samme tid. Kommissionen udviklede derfor forskellige afgiftsmodeller for grøn bilbeskatning, som tog hensyn til ønskerne i forskellig grad. Modelkerne beskrev konsekvenser og omkostninger ved henholdsvis 500.000, 600.000, 750.000 og 1 million nye elbiler i 2020. Den implicite anbefaling lå på 750.000. Endnu mere ambitiøst havde Klimarådet tidligere på året i deres rapport anbefalet 1,5 millioner elbiler. Regeringen valgte dog at gå med en plan om 500.000 elbiler, hvilket ifølge kommissionens scenarier var for lidt til at nå de ønskede mål. Ninette Pilegaard forklarer: ”Hvis og når man erstatter alle konventionelle biler med elbiler, vil det have en stor effekt. Men på kortere sigt med fx 500.000 elbiler vil CO2-effekten samlet set være begrænset, da vi forventer, at transportmængden også vil stige. Så den mængde elbiler vil ikke erstatte konventionelle biler i et større omfang.”

På spørgsmålet om, hvad der så skal til, svarer seniorforskeren: ”Der er ikke kun brug for én løsning, men for en række løsninger, hvis man vil opnå en større CO2-reduktion i transportsektoren. Politisk skal man sikre fortsat teknologisk udvikling og adfærdsregulering, og så er der behov for stabile vilkår for borgerne. En ny elbil er for eksempel en stor investering, så der er behov for langsigtede beslutninger om rammer og vilkår, så man ved, hvad man kan regne med.”

Ninette Pilegaard uddyber, at der har været en pæn stigning i salget af elbiler de senere år, blandt andet fordi de har været begunstiget afgiftsmæssigt. Skal det blive en endnu større succes, kræver det dog at lade-infrastrukturen kommer på plads, og at konventionelle biler fortsat er mindre attraktive i forhold til afgifter og brændstofpris. Endelig skal der i befolkningen opleves tilstrækkelig meget sikkerhed for, at elbilerne faktisk fungerer lige så godt.

”Det kommer ikke bare med et knips. Det tager alt sammen tid”, understreger hun.

Ifølge De Danske Bilimportører var der ved udgangen af 2020 mere end 3,1 millioner biler i Danmark. Ud af dem er ca. 2,7 millioner personbiler. FDM oplyser, at en bils gennemsnitlige levealder er på 15 år. Seniorforskeren siger:

”Før elbilen vil udgøre en stor andel af bilparken, vil der gå nogle år - levetiden på en bil taget i betragtning. For et samfund er det vigtigt med mobilitet, og mobiliteten er steget med årene, hvilket generelt er positivt. Størstedelen af voksne danskere har i dag en bil eller adgang til en, og hovedparten af dem er fossilbiler. En omstilling af transportsektoren vil derfor tage tid.”

Ambitioner om 1 million elbiler

Siden regeringens udspil i september 2020 lagde SF, Enhedslisten og Radikale Venstre et massivt pres på regeringen for at være langt mere ambitiøse omkring omstillingen af vejtransporten. Og presset havde den ønskede effekt. I starten af december kunne regeringen sammen med sine tre støttepartier præsentere aftalen ’Grøn omstilling af vejtransporten,’ hvor tallene på klimavenlige biler fik et nøk opad. Nu forventer Christiansborg at se minimum 775.000 elbiler på de danske veje i 2030. Ambitionen lyder på 1 million. Hovedpunkterne i aftalen er, at en række grønne biler bliver billigere i 2021, og at det generelt bliver mere rentabelt at køre grønt til og med 2030. Elbiler under ca. 500.000 kr. fritages desuden for registreringsafgift i 2021, og i de næste 10 år vil der ikke være afgiftsstigninger, hvis bilister vælger en fossilfri model. Samtidig bliver grønne firmabiler mindre beskattet.

Ifølge eksperter skaber den nye aftale en tiltrængt ro omkring priserne og kan være med til at hjælpe ambitionen om en million elbiler i Danmark inden 2030 sikkert i mål.

Ninette Pilegaard, seniorforsker og en af rådgiverne i Eldrup-kommissionen, fortæller:

”Vores opgave var at give anbefalinger til at få flere lav- og nulemissionsbiler på vejene, og at det sker med en vis hastighed. Tallene fra 2020 viser, at salget af fossilfri biler er steget, og den udvikling vil forventeligt fortsætte. Elbilerne bliver taget vel imod af forbrugerne, med andre ord; der kommer flere elbiler på vejene og aftalen betyder, at det kan fortsætte. Omstillingen er i gang.”

Transport hænger historisk sammen med økonomisk vækst, og mobilitet er vigtig for, at samfundet kan fungere.

Ninette Pilegaard, seniorforsker i transportøkonomi ved Institut for Teknologi, Ledelse og Økonomi på DTU

Der er ikke kun brug for én løsning, men for en række løsninger, hvis man vil opnå en større CO2-reduktion i transportsektoren.

Ninette Pilegaard, seniorforsker i transportøkonomi ved Institut for Teknologi, Ledelse og Økonomi på DTU

Power-to-X kan være en løsning

Henrik Wenzel, der er professor og leder af livscykluscenteret på Syddansk Universitet, beskriver en model, han har været med til at udvikle for bæredygtigt brændstof og som bestemt lyder lovende. Henrik Wenzel forsker i bæredygtighedsanalyser og har i de seneste 25 år forsket i energisystemer i forhold til, hvordan man optimerer økonomisk og miljømæssigt i forhold til vedvarende energi. Han mener, at vi står rigtigt godt i Danmark, når det kommer til en grøn omstilling.

”Vi har haft virksomheder, der var bærende på biobrændstof. Men biobrændstoffer er ikke fremtiden, for kloden lider allerede under for mange munde til bioområdet. Hvis energi- og transportsektorerne også begynder at efterspørge biomasse, så er der ikke areal nok på kloden. Det har man også erkendt helt op til øverste politiske niveau.”

Det man i stedet for taler om nu, er det såkaldte Power-to-X, hvor man laver elektricitet om til brændstoffer.

”Elektricitet har vi nok af både i Danmark og på kloden. Vi kan lave fire gange så meget elektricitet i Danmark, som vi kan bruge. Og på kloden skinner solen 6.000 gange mere, end vi behøver.”

Skråen skal vendes

Det kan faktisk også lade sig gøre at indfange CO₂ og skabe nyt brændstof af det. Normalt er der ingen energi tilbage i CO₂, men man kan gøre CO₂'en energirig igen ved at overføre nye elektroner. ”Den teknologi er vi faktisk rimeligt godt med på, og det er en del af klimahandlingsplanen, at vi skal satse på den slags.”

Men hvorfor gør vi det så ikke allerede? Svaret fra Henrik Wenzel er desværre det enkelte, at det er dyrere end de fossile brændstoffer.

”Det betyder, at politikerne skal mande sig op til at skabe en regulering, og den skal helst gennemføres på EU-plan, så mulighederne er ens for alle. SAS kan jo fx ikke konkurrere i Europa, hvis de skal betale mere for deres brændstof, end de andre flyselskaber.”

Faktisk er SAS gået sammen med en række partnere i et klimapartnerskab, og de har meldt ud, at man er villig til at gøre det frivilligt, hvis man må lægge en lille afgift på cirka 20 til 30 kr. ekstra pr. billet, som så lægges i en klimafond.

”Men så går der også politik i det, for hvis der bliver lagt en afgift på flyvning, så er der partier, der mener, at de skal gå i fælleskassen, så de fx kan bruges på bedre skoler. Og så får du nul effekt på klimafrenten. Man flyver ikke mindre af 20-30 kr. ekstra, men man kunne få en pokkers masse ud af, at flybranchen gik over til et nulemissionsbrændstof. Det er ultra-vigtigt, at politikerne vender skråen på det her område,” siger Henrik Wenzel.

FORTSÆTTES PÅ SIDE 26 →

Vi kan lave fire gange så meget elektricitet i Danmark, som vi kan bruge. Og på kloden skinner solen 6.000 gange mere, end vi behøver.

Henrik Wenzel, professor og leder af livscykluscenteret på Syddansk Universitet.

Flere energikilder i spil

I den model, som Henrik Wenzel har været med til at udvikle, er der et samarbejde mellem forskellige brancher, så man kan skifte mellem forskellige energikilder alt efter årstiden. Om vinteren er der masser af CO₂, der kan indfanges fra affaldsforbrænding og fyrede kraftvarmeværker. Om sommeren er der solenergi at trække på, og når det blæser, er der vindenergi. Det skal så kombineres med biogas fra svine- og kogylle og afbrænding af biologisk affald. Hvis man kan veksle mellem de forskellige former efter, hvor der er mest at hente, kan modellen hænge sammen.

”Det ser ud til, at der er en forretningscase i det, og luftfarten gerne vil betale merprisen. I øjeblikket betaler de fire gange prisen, fordi de ikke kan få brændstof nok. Det springende punkt er så, hvem skal eje det, og hvem skal tage risikoen. Og så er vi tilbage til, at det kræver politiske rammevilkår og en parathed til at støtte projektet, ikke nødvendigvis med penge, men med sikre rammer for dem, der investerer i projektet.”

Han har grundlæggende svært ved at se noget negativt i den model.

”Det er vitterligt en bæredygtig løsning. Den er meget stabil, robust og fredelig. Vi kan droppe fossile brændstoffer og få en tilstrækkelig forsyning.”

Politikerne skal skabe rammerne

Jesper Bo Jensen, fremtidsforsker, er ikke helt så optimistisk. Ikke fordi han ikke tror på teknologien, men fordi der skal politiske ændringer til.

”Som jeg ser Danmark i forhold til en grøn omstilling på transportområdet, så er der ikke sket så forfærdeligt meget. Den største ændring er, at der er blevet solgt en klat el- og hybridbiler, men afgiftsstrukturen spærrer. Staten tjener simpelthen for meget på biltransport til at ønske de helt store ændringer. Der er sket en anelse på lastbiler. På tog og skib er der ikke sket det store. Der er masser af gode intentioner, men der mangler fortsat teknologi, hvis man vil bruge el direkte. Det kan i dag ikke lade sig gøre i den tunge trafik.”

Han tror gerne, at en Power-to-X-løsning kan fungere rent teknisk, men det vil kræve en langsigtet beslutningsstruktur.

”Politikere er ikke onde, men de har en horisont på fire år. Det betyder også, at de har en tendens til at foretrække løsninger, der kan ses inden næste valg, mens langsigtede beslutninger eller beslutninger, der vedrører borgernes pengepung udskydes til efter næste valg.”

På bygningsområdet er man lykkedes med at opnå betydelige besparelser. Byggeområdet har haft en konstant vækst, men energiforbruget har været konstant. Det skyldes, at byggregulativer er blevet skærpet langsigtet, så branchen har vidst, hvad der ville være af krav i 2025.

”Det er sværere med transport, fordi vi ikke selv producerer transportmidler. Hvis man forestiller sig, at vi fik fundet en Power-to-X-løsning, der var anvendelig, god og billig, så kan vi alligevel risikere, at bilfabrikkerne ikke er interesserede i omstillingen, og så er vi lige vidt.”

Den ideelle løsning vil jo være, hvis vi får hele samfundet elektrificeret, så vi kan bruge overskudsstrømmen på mange forskellige måder.

Jesper Bo Jensen, fremtidsforsker

Jesper Bo Jensen er derfor også fortalende for, at man forsøger at lægge pres på EU for at få skabt et marked, hvor virksomhederne kan konkurrere på lige vilkår og ved, hvad de kan regne med.

”Den ideelle løsning vil jo være, hvis vi får hele samfundet elektrificeret, så vi kan bruge overskudsstrømmen på mange forskellige måder.”

Han er til gengæld ikke så nervøs for, om Danmark kan nå 2030 klimamålet om 70% reduktion.

”Vi kan fint nå de 60% eller måske 65%. 70% bliver svært, fordi vi faktisk startede på et meget lavere niveau i 1990 end fx Tyskland, Sverige eller Norge. Deres krise begyndte senere end vores. Men det betyder også, at når vi kun 60% eller 65%, så er det også fint. Vi skal nok nå et nul-emissionssamfund til 2050. Det skal gøres nu, mens olieprisen er lav, og hvor det er billigere at bygge et nyt solcelleområde end et nyt kraftværk. Og hvis vi omdanner en del af markerne til solceller i to meters højde, kan vi faktisk få en langt større biodiversitet af skyggeplanter og dyreliv under solcellepanelerne, fordi de skal stå så skråt med vores lave danske solindfald.”

Befolkningen behøver man ikke rykke på, mener Jesper Bo Jensen. Langt de fleste skriver allerede under på dagsordenen, og politikerne er også med på den, de skal bare tænke længere frem.

”Det bedste, der kan ske på området, er faktisk, at det bliver overladt mere til teknikere og mindre til politikere. De løser nemlig problemerne på den lange bane.” ■

FAKTA

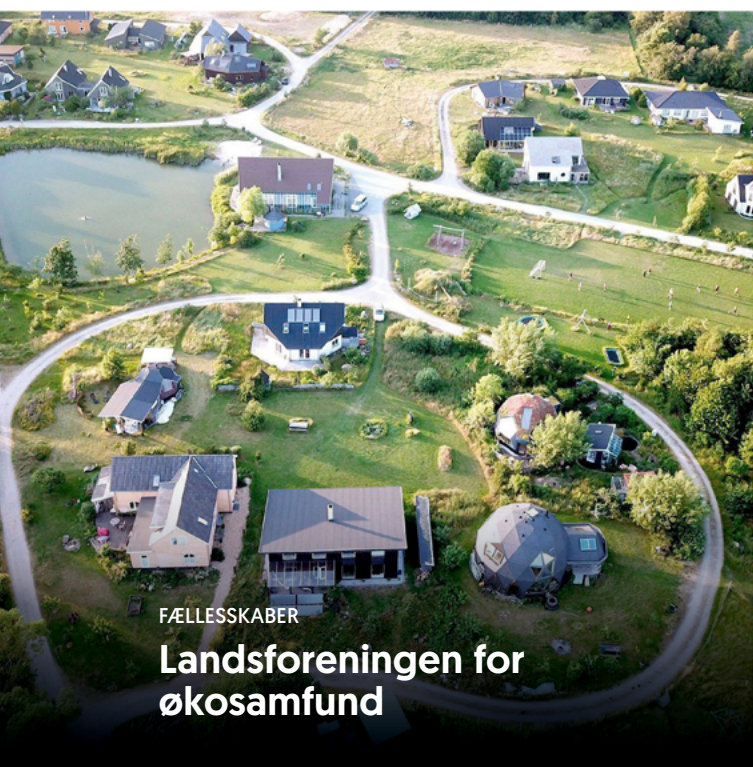
Nul- og lavemissionsbiler

- er biler, der udleder hhv. 0 gram CO₂ pr kørt km eller under 50 gram CO₂ pr kørt km. Ifølge Eldrup-kommissionens rapport, 2020.

HER ARBEJDER DINE PENGE

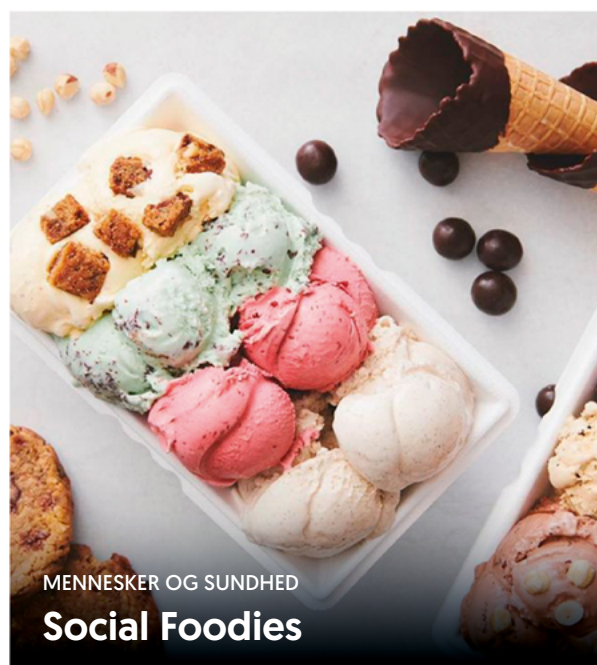
Merkurs bæredygtige fællesskab

Her kan du møde nogle af de bæredygtige, sociale og kulturelle virksomheder, som Merkur låner penge ud til. Vi går ind for gennemsigtighed, og derfor kan du altid følge med i, hvad dine penge arbejder for, mens de står i Merkur. På den måde kan du være sikker på, at dine penge fremmer en bæredygtig udvikling.

Landsforeningen for Økosamfund (LØS) er en netværksorganisation stiftet i 1993. LØS arbejder politisk for at fremme økosamfund i Danmark og inspirere det øvrige samfund til et mere bæredygtigt liv. Foreningen samler de danske økosamfund, giver dem mulighed for erfaringsudveksling og formidler de mange og inspirerende erfaringer til medlemmer, nye økosamfund og offentligheden gennem undervisning, seminarer, LØS' eget magasin og samarbejde med andre grønne organisationer i Danmark. Desuden arbejder LØS sammen med europæiske og internationale partnere om at udbrede bæredygtighedsbudskabet.

🌐 www.okosamfund.dk

Social Foodies tilbyder i deres seks cafébutikker og webshop velsmagende, bæredygtige produkter i høj kvalitet, baseret på råvarer, der primært dyrkes og produceres i Afrika, syd for Sahara. Virksomheden er blandt andet kendt for deres håndlavede flødeboller, chokolade, snackbarer, is og hjemmebag med chufamel (mel malet af chufaknolde) fra Nigeria. Social Foodies arbejder og samarbejder under faste principper om social bæredygtighed, der garanterer fair priser for råvarerne og jobs med ordentlige arbejdsforhold og løn til de involverede i værdikæden. Målet er at forbedre vilkårene for afrikanske småbønder og deres familier og samtidig udvikle kvalitetsprodukter til kunder i Danmark. Social Foodies kalder det "Doing Good Better"; kunden får gode produkter, og andre får et bedre liv.

🌐 www.socialfoodies.dk

UDDANNELSE OG KULTUR

Hjembæk Efterskole

På Vestsjælland, nærmere betegnet i Jyderup, finder man Hjembæk Efterskole. En skole, hvor der tages hånd om unge med læse-, stavevanskeligheder og ordblindhed. Hjembæk Efterskole lægger vægt på tillid, tryghed og personlig udvikling i fællesskab med nye venner. Det betyder, at fokus er på den enkelte elevs personlige og faglige udvikling, hvor den unge kan udfolde sig og modnes i samvær med andre i samme situation. På skolen er der plads til 78 elever, der sammen udruster hinanden til den videre færd i livet.

🌐 www.hjembaekefterskole.dk

MILJØ OG ENERGI

Maistic

'Mindre plast i verden' er Maistic's motto og den vigtige mission, virksomheden er på. Derfor har Maistic specialiseret sig i at udvikle og producere plastfri alternativer til hverdagens produkter som fx rengøringsprodukter, hjemmekomposterbare poser, engangsservice samt komposterbare specialeballager og produkter til virksomheder. Det har resulteret i, at Maistic's produkter i dag sælges i butikker og supermarkeder i 28 lande med den klare ambition at give forbrugere og virksomheder over hele verden mulighed for at kunne fravælge plastik.

🌐 www.maistic.com og www.facebook.com/maistic.dk

FØDEVARER

Lophave Hereford

Lophave Hereford er drevet af Martin Skamris og hans familie. Sammen har de en gårdbutik i Lønstrup med Hereford kød af højeste kvalitet, hvilket kun er muligt, ifølge Martin Skamris, hvis der er stor opmærksomhed på dyrevelfærd. Det betyder, at hele besætningen går ude mindst 7-8 måneder om året, og dyrene har et godt og roligt liv uden stress. På det 120 hektar store udeareal er der fokus på bæredygtighed og biodiversitet. Gården er selvforsynende og dele af jorden bliver aldrig pløjet, hvilket gør at her er en rig mangfoldighed af planter.

🌐 www.lophave.dk

MERKURS UDLÅNSOMRÅDER

Her arbejder dine penge

På Merkurs hjemmeside kan du finde alle virksomheder, institutioner og projekter, som Mercur låner penge ud til, så du kan følge med i, hvor dine penge arbejder.

🌐 www.mercur.dk/her-arbejder-dine-penge

KLUMME

Vi har fået elbil

Af Nikolaj Hygebjerg

En årlig udgift på 35.000 kr. til benzin fik Nikolaj Hygebjerg til at spærre øjnene op og indse, hvor meget CO2 han sendte ud i atmosfæren med sin benzinbil. Et stærkt ønske om at leve bæredygtigt fik derfor familien til at skifte til elbil. Hvis du også overvejer at købe elbil, får du her nogle personlige erfaringer og gode råd.

Mit elbil-eventyr startede en dag i julen 2018. I min familie har vi et ønske om at leve mere bæredygtigt. Det gør vi på mange områder, blandt andet ved at bygge vores eget bæredygtige hus. Men det gik mig på, at vi havde et markant hul: Nemlig transporten til arbejde. Det er 110 km hver vej primært på motorvej, når min kone og jeg skal køre på arbejde. Vi er heldigvis kun på arbejdspladsen ca. en gang om ugen hver især, men det betyder alligevel, at vi kører 30-40.000 km om året i vores 10 år gamle familiebil, der kun kører ca. 12 km på literen. Det er meget CO2, der ryger ud i luften ad den vej. Derfor har jeg længe drømt om en elbil.

I min søgen faldt jeg over, at Hyundai og Kia havde lanceret en elbil til 300.000 kr., der reelt kunne køre 450 km på en opladning. At købe sådan en bil på vores budget virkede urealistisk,

men det var kun, indtil jeg begyndte at regne på det. Med 40.000 km på tælleren om året, sendte vi faktisk rigtig, rigtig mange penge til olieselskaberne. Faktisk kunne jeg hurtigt regne ud, at udgifterne lå på ca. 35.000 kr. om året eller 2.900 kr. om måneden - alene til benzin. Vi kunne også købe en mikrobil på diesel og komme en del længere ned i udgifter, men med tre børn og to voksne plus bagage ville det kræve to biler, og så var vi lige vidt.

0 kroner i månedlig udgift

Vi regnede os frem til, at flyttede vi de 2.900 kr. fra olieselskaberne til en elbil, hvor man betaler 729 kr. om måneden for strøm uanset kørselsbehov og dermed forbrug, kunne vi betale over 2.000 kr. om måneden af på et billån i stedet for at bruge pengene til benzin. Så hvis vi glemte alt om det uhyrlige beløb på 300.000 kr. og i stedet fokuserede på de månedlige udgifter, som fal-

der ret markant på grund af grøn ejeravgift og forventeligt meget få reparationer, kom jeg frem til et meget overraskende tal: Det ville koste os i omegnen af 0 kr. om måneden at bytte vores 10 år gamle familiebil med 200.000 km på tælleren ud med en spritny elbil!

Vi tog derfor glade til Hyundai og prøvede bilen, og den er fed. Den kørte godt, lydløst og lækkert. Eneste minus for os var størrelsen. Vi skulle droppe klappvogn, mase os sammen og nok også købe en tagboks. Men da vores ældste søn er 18 år og nok snart flytter hjemmefra, sagde vi ja og bestilte en Hyundai Kona. Der viste sig at være lang ventetid, og i mellemtiden kom Tesla med en ny Model 3, som kunne erhverves for under 400.000 kr. Det satte nye tanker i gang!

Man kunne tro, at den nye Tesla er en upraktisk sportsvogn, men den viste sig at dække vores behov langt bedre. Der er mere plads til børn og bagage, og så

PODCAST

Livet med elbil

Du kan lytte til Nikolaj Hygebjergs podcast om livet med elbil her: www.ecoblog.dk/livet-med-elbil/2020.

kan den fås med jyddekrog! Den er noget dyrere at forsikre, men der er ikke krav om service, som hos de fleste andre biler, så den er billigere i drift. Alt taget i betragtning endte vi med at bestille en Tesla Model 3 i den mindste model, som officielt kan køre 418 km på en opladning, men i praksis nok nærmere kan køre 250-300 km, før der igen skal lades. Vi har lært at leve med den kortere rækkevidde, men det er selvfølgelig lidt utilfredsstillende, når vi forventede mere. Havde vi haft ekstra 80.000 kr. havde vi helt sikkert valgt long range modellen, der kan køre ca. 100 km længere på en opladning.

Elbilen blev vores drømmebil

Tre måneder senere fik vi leveret den røde Tesla, "Racertomaten", som vi døbt den, og vi har bestemt ikke fortrudt vores køb. Køreoplevelsen i en elbil er simpelthen så lækker. Der er intet gear i en elmotor, så den har én lang acceleration, og accelerationen er lige høj uanset hastighed. Det giver en aktiv sikkerhed, at man i en presset situation har muligheden for at accelerere, som jeg slet ikke før havde overvejet. Men det betyder også, at jeg pludselig kan komme hjem efter halvanden times kørsel fra arbejde og være afslappet i stedet for det modsatte, som jeg var vant til i vores gamle bil.

Man vænner sig til opladning

Det, man skal vænne sig mest til som elbilejer, er opladningen. Vi valgte at købe en hjemmelader med fast abonnement, så vi kan køre næsten ubegrænset for 729 kr. om måneden. Det betyder, at vi i stedet for at tanke to-tre gange om ugen nu blot skal sætte stikket i bilen, når vi kommer hjem og tage det ud, når vi kører.

Vi kan køre 250 km på motorvej, 300 km på landevej og ca. 20% mindre om vinteren (batterier er generelt ikke glade for kulde og aflades simpelthen hurtigere), så når man har 220 km tur/retur på arbejde, skal man tænke sig om, for der er ikke strøm til en omvej. Der skal lades på arbejdet om vinteren, og når vi besøger svigerforældrene i Nordjylland, skal der lades på vejen. Her kan vi heldigvis oplade gratis på en række rastepladser langs motorvejen. Det tager 15-45 minutter at fylde bilen afhængig af behov, og så er det jo godt, at der er Netflix i bilen! Det har faktisk vist sig meget sjældent at være et problem, og de sparede ugentlige ture til tanken opvejer langt de gener, der måtte være, når vi kører på langtur.

Jeg har i mit første år som elbilejer været meget entusiastisk omkring at udbrede glæderne ved elbil og har endda lavet en podcast om emnet. Mange er skeptiske i starten, men det er

svært at holde fast i den skepsis, når erfaringen efter 50.000 km er så positive. Det eneste argument imod elbiler, og som jeg sagtens kan forstå, er, at bor man i lejlighed, er der ikke mulighed for at oplade derhjemme. Det er en udfordring lige nu, men heldigvis er det kun et spørgsmål om tid, før der findes gode lademuligheder også i byerne.

Vi har tjent på at skifte til elbil

Vi har lige holdt et års fødselsdag for "Racertomaten", som er blevet en del af familien, og vi er stadig lige glade for den. Det er en daglig glæde at køre i bilen, og den dækker alle vores behov. Jeg har regnet på økonomien, og resultatet er markant. Vi har kørt 55.000 km og har haft samlede udgifter på godt 7.000 kr. til strøm (abonnementet var billigere, da vi bestilte det) plus to gange sprinklervæske. Det er forbrugsudgifter på ca. 15 øre/km. Der skal nok nye dæk til i løbet af det næste år, men bilen kræver ikke service, og ejerafgiften er nærmest ikke eksisterende. Efter et år har vi afbetalt 50.000 kr. på vores billån, og bilen er endnu ikke faldet 50.000 kr. i værdi. Vi har altså reelt tjent på at skifte vores 10 år gamle Mazda 5 ud med en elbil, så hvis du spørger, om vi kunne forestille os at skifte tilbage til fossil forbrænding, er svaret klart nej. ■

Familien er stadig lige begejstret for deres elbil. "Racertomaten" har indtil videre kørt 55.000 km, kostet 7.000 kr. i strøm og ikke tabt en krone i værdi.

FOTO: PRIVATFOTO

INTERVIEW

Ekstrabilen er en cykel

Da Christiania Cykler satte elmotor på deres ladcykler, oplevede de et boom i salget. Samtidig udvidede de med en leasingafdeling, der har gjort begge muligheder til et stærkt alternativ til bil nummer to.

*Af Gitte Gerner, journalist
Fotos Monika Tomczynska*

Hvad der tilbage i 1984 begyndte som en praktisk arbejds cykel på fristaden Christiania, hvor christianitterne kunne fragte tunge ting rundt i den bilfrie stad, det er i dag en ladcykel, der især i København er blevet et grønt alternativ til bilen. Børn bliver fragtet/kørt til og fra daginstitution, ladet fyldes med indkøbsvarer, og hunden er også med på tur – ja selv en smilende kæreste ser man siddende i ladet.

”En fjerdedel af alle ladcykler i København kunne have været en bil. Det synes jeg er et stærkt tal,” lyder det stolt fra Risenga Manghezi, medejer af Christiania Cykler.

I 2018 havde 26% af alle københavnske familier med to eller flere børn en ladcykel, og Risenga Manghezi er ikke i

tvivl om, at vi i fremtiden kommer til at se langt flere ladcykler på cykelstierne – og ikke kun i København. Efterspørgslen efter ladcykler har aldrig været større, hvilket både skyldes teknologi, klimabevidsthed og leasing af ladcykler.

Elmotor giver flere cyklister

På Christiania Smedie arbejdes der på højtryk med at samle Christiania Cykler – de fleste med elmotor. Sidste år kørte 85% af ladcyklerne ud fra smedjen som elcykler.

”Det er ikke nogen hemmelighed, at det kan være hårdt at cykle på en Christianiacykel, for det er en tung cykel. Det har tidligere være en klar hindring, hvor bilen ofte vandt, men med elmoto-

ren oplever vi en større efterspørgsel og fra en helt ny kundekreds. Det er et glimrende eksempel på, hvordan teknologien kan hjælpe os. Nu er det nemt at cykle på ladcyklen, og du kan nå frem fra den ene ende af byen til den anden uden sved på panden og lige så hurtigt – eller måske endda hurtigere – end med offentlig transport eller i bil,” lyder det fra Risenga Manghezi.

Det skal være nemt

For fire år siden udvidede Christiania Cykler med Liisabike, hvor man kan lease en ladcykel.

”Vi begyndte med et pilotprojekt med fem cykler, og den første blev stjålet,” griner Risenga Manghezi.

Men ideen om at lease i stedet for at eje viste sig at være en succes. I dag har Liisabike mere end 200 ladcykler på gaden og flere forskellige modeller at vælge mellem.

”Det er ikke alle, der måske kan finde 25.000 kr. og nogle gange mere til at købe en Christianiacykel, så lease er et alternativ, hvor man som kunde også slipper for at vedligeholde cyklen. For det gør vi, og vi kommer hjem til brugeren og gør det,” forklarer Risenga Manghezi.

Muligheden for at lease læner sig op ad No Strings Attached Generationen, som Risenga Manghezi kalder den.

”Det er nemt. Det skal være nemt. Og så er det bekymringsfrit og fleksibelt,

Vi skal ud i forstæderne. Vi skal være et klimavenligt førstevalg til bil nummer to. Tiden er med os med tanke på miljø og klima, og en cykel er en håndgribelig brugsgenstand, der gør en forskel.

Risenga Manghezi,
medejer af Christiania Cykler

Alle leasingcykler hos Christiania Cykler er udstyret med en GPS. Skulle en cykel blive stjålet, kan Liisabike hjælpe med at finde den igen.

og du ender ikke med en cykel, du måske ikke får brugt, fordi den er gået i stykker. Samtidig skal du heller ikke bruge tid på at forsøge at sælge den igen, hvis dine behov ændrer sig. Nu kan bare bare opsige aftalen. Det er easy in – easy out.”

Alle leasingcyklerne er udstyret med en GPS, så er uheldet ude og cyklen blive stjålet, så hjælper Liisabike med at finde cyklen.

”Det er lykkedes os at genindfange 72 pct. af de cykler, der er blevet stjålet,” fortæller Risenga Manghezi.

En grønnere retning

Christiania Cykler og Liisabike er nu klar til nye skridt, der giver kunderne flere valg på hylderne.

”Vi åbner nu SustainaBike på Christiania med salg af brugte Christianiacykler. For der er stadig mange, der gerne vil eje fremfor at leje – men de vil også gerne eje på en bæredygtig måde. Derfor er vi i gang med at opkøbe gamle Christianiacykler, der måske bare står i skure og ikke bliver brugt. Så forlænger vi cyklernes levetid og gør dem til perfekte cykler igen,” siger Risenga Manghezi.

Fleere cykler i byerne er samtidig et hurtigt bud på en hjælp til den grønne omstilling på transportområdet.

”Men vi skal et skridt videre end til at

have flere cykler i byerne. Det handler også om måden, vi producerer dem på. Fx kommer vi til at kunne tilbyde leasing af ladcykler, hvor alle ståldele produceres tæt på Danmark, så vi mindsker transporten. Samtidig er ladet på disse cykler af genanvendeligt plast. Vi skal tage fat i hele kæden,” siger Risenga Manghezi.

På vej til forstæder og nabolande

Når man hos Christianiacykler og Liisabike kigger i krystalkuglen, er det lige før, der ikke er plads i én kugle. Der er brug for to, for man er langt fra færdig med at vækste. Om to år starter Liisabike op i Hamborg og Malmø og helt naturligt vil SustainaBike følge trop. Senere følger Stockholm, Helsinki og Oslo. Liisabike har allerede cykler i Aarhus, Aalborg, Odense og andre danske byer, og til næste år skal der flere cykler til provinsen og til forstæderne.

”Vi skal ud i forstæderne. Vi skal være et klimavenligt førstevalg til bil nummer to. Tiden er med os med tanke på miljø og klima, og en cykel er en håndgribelig brugsgenstand, der gør en forskel. Vi kan give folk mulighed for at gøre en forskel nu og her. Det betyder ikke, at du ikke må eje en bil, men måske kan halvdelen af turene tages på en cykel,” håber Risenga Manghezi. ■

MEDARBEJDERE

Ny kommunikationschef skal få Merkur hjem i stuerne

Der er stort potentiale i Merkurs forretningsmodel, og Merkurs direktion har store ambitioner for fremtiden. Derfor skal endnu flere, end det er tilfældet i dag, kende til andelskassen. Det har fået Merkur til at styrke kommunikationsindsatsen ved at ansætte Mette Offenberg i stillingen som kommunikations- og marketingchef.

”Merkur har en stærk historie, hvor penge investeres i projekter og virksomheder, der gør en positiv forskel for verden. Der er ingen tvivl om, at der er en stor efterspørgsel efter en troværdig og værdibåren bank som Merkur, så det budskab glæder jeg mig til at få ud til endnu flere - altså til bogstaveligt talt at få Merkur helt ud i de danske hjem,” siger Mette Offenberg.

Arbejdet med at nå ud til mange med sine budskaber er ikke fremmed for Mette, der har mere end 25 års erfaring fra mediebranchen som bl.a. redaktør og redaktionschef på DR, hvor hun f.eks. har stået i spidsen for erhvervsredaktionen, for programmerne Magasinet Penge og for DR Kultur. Senest har hun arbejdet som selvstændig medie- og presserådgiver med blandt andre Merkur som en af sine kunder.

Der er ingen tvivl om, at der er en stor efterspørgsel efter en troværdig og værdibåren bank som Merkur, så det budskab glæder jeg mig til at få ud til endnu flere.

Mette Offenberg, kommunikations- og marketingchef i Merkur

PENSION

Nu kan du investere din pension i bæredygtige puljer

Merkur kan nu tilbyde dig de mest bæredygtige puljeinvesteringer i Danmark. Vi kalder dem Merkur Impact Puljer. Impact er den påvirkning, som investeringen har på verden og puljerne har til formål at gøre en positiv forskel for mennesker, natur og klima samtidig med, at de generer et afkast til puljedeltagerne.

Når du vælger at investere din pensionsopsparing i en pulje, har du overladt de enkelte investeringer til Merkur, så du ikke behøver at gøre noget, når først det hele kører. Du nyder med andre ord godt af Merkurs ekspertise inden for bæredygtige investeringer.

Merkurs Impact Puljer er særligt egnet til dig, der vil have din pensionsopsparing investeret løbende i forbindelse med dine eller din arbejdsgivers indbetalinger. Merkurs Impact Puljer kan også være en løsning, hvis du ønsker en automatisering af dine investeringer, da Merkur står for det hele, når først puljekontoen er oprettet. Merkur tilbyder fire forskellige puljer.

🔗 Læs mere på www.merkur.dk/impact-puljer

FOTO: HENRIK WAGNER

MEDARBEJDERE

Erhvervskundedirektør vil sikre den bedst mulige kundeoplevelse

I efteråret tiltrådte Hans Jørgen Østergaard den nyoprettede stilling som erhvervskundedirektør. Med base i Aarhus står Hans Jørgen i spidsen for Merkurs landsdækkende arbejde med bæredygtige virksomheder. Det gælder både de mange virksomheder og institutioner, som allerede er kunder i Merkur i dag, og potentielle nye kunder, som gerne vil inspireres i en mere bæredygtig retning.

”Merkur giver mig en helt unik mulighed for at kombinere det, jeg brænder for, nemlig kundekontakt og udvikling af virksomheder, med min personlige interesse for bæredygtighed,” siger Hans Jørgen og fortsætter:

”Vi har rigtig mange gode og spændende erhvervskunder i Merkur, og de skal selvfølgelig have den bedst mulige rådgivning og kundeoplevelse. Samtidig vil jeg rigtig gerne sikre, at en langt større del af det danske erhvervsliv får øjnene op for, at Merkur har meget at byde på for bæredygtige og socialt ansvarlige virksomheder.”

Hans Jørgen Østergaard kommer fra en stilling som erhvervskundedirektør i Vækstfonden og har tidligere haft direktørstillinger i en række pengeinstitutter.

“

Jeg vil rigtig gerne sikre, at en langt større del af det danske erhvervsliv får øjnene op for, at Merkur har meget at byde på for bæredygtige og socialt ansvarlige virksomheder.

Hans Jørgen Østergaard, erhvervskundedirektør i Merkur

INFORMATION

Digital generalforsamling

Sæt allerede nu kryds i kalenderen den 10. april 2021, hvor Merkur inviterer andelshavere og andre interesserede til generalforsamling. Da dansen med corona endnu ikke er klinget helt af, afholder Merkur igen i år generalforsamlingen virtuelt.

I år begynder vi med et indlæg om B Corp, inden vi bevæger os videre til den ordinære generalforsamling. Det hele varer to timer.

Alle andelshavere modtager en indkaldelse, når tiden nærmer sig. Er du ikke andelshaver, så hold øje med merkur.dk

FOTO: UNSPLASH.COM

GRØN OMSTILLING

Merkur-ladestanderne på vej til elbiler

Der er rift om ladestanderne til el- og plugin hybridbiler i byerne, og det kan stå i vejen for byboeres lyst til at vælge fossilbilen fra til fordel for et mere klimavenligt køretøj. Derfor opstiller Merkur nu ladestanderne i boligområder med etageejendomme. Ladestanderne til 117 biler vil blive opstillet i hovedstadsområdet fra foråret 2021, og planen er snarest muligt også at udvide til Aarhus og Aalborg.

Standerne vil levere grøn strøm fra danske vindmøller, og alle vil kunne benytte dem, men Merkurs kunder vil kunne lade bilen til en ekstra lav pris på 2,25 kr./kWh.

Standerne med Merkurs logo er finansieret af Merkur Klimafond i et samarbejde med ladeoperatør Spirii, der står for opstilling, drift og vedligeholdelse af standerne.

Skal du også være medejer af Merkur?

Over 8.000 personer er i dag andelshavere i Merkur, fordi de tror på, at deres penge kan gøre en forskel. Det er på grund af vores andelshavere, at vi kan blive ved med at være den katalysator for forandring i Danmark, som vi har været siden 1982. Skal du være med?

✓ Du gør en forskel

Når du køber andele, gør du det muligt for Merkur at låne penge ud til nye bæredygtige virksomheder og projekter.

✓ Din investering er god for verden

Merkur er som det eneste pengeinstitut i Danmark B Corp certificeret. Du har derfor bevis for, at din investering er bæredygtig.

✓ Du får mulighed for langsigtet afkast

Merkur har en målsætning om at give et fair og langsigtet afkast til vores andelshavere.*

Læs mere om at være andelshaver i Merkur på merkur.dk/andele - Eller ring til os på **7027 2706** hvis du overvejer at blive andelshaver eller bare gerne vil vide mere.

* Enhver investering er forbundet med risiko og historiske afkast er ikke nogen garanti for fremtidige afkast.